

פרשת ויקהל פקודי
תשפ"ו
- גליון 85 -

מעובד מתוך שעורי הרב יצחק שפירא
ראש ישיבת עוד יוסף חי

מעמקים

מתכוננים
לפסח

31
∞

מדוע הגשמיזם
קודמת לרוחניות?

20
∞

מהי גלות מצריים
בנפש?

9
∞

מה זה ייחוד ה'
בראייה חושית?

לשאלות, הערות, ולקבלת העלון
shiurimshapira@gmail.com

או בטלפון - יוסף חיים
053.724.6111

אנו מזכירים שקיים פורום דיונים בנושאי
השיעורים, להצטרפות לפורום יש לשלוח
בקשה למייל המופיע למעלה

קו עדכונים על זמני ומיקומי השיעורים
02.313.0687

לשמיעת השיעורים בקול הלשון
073.371.8149

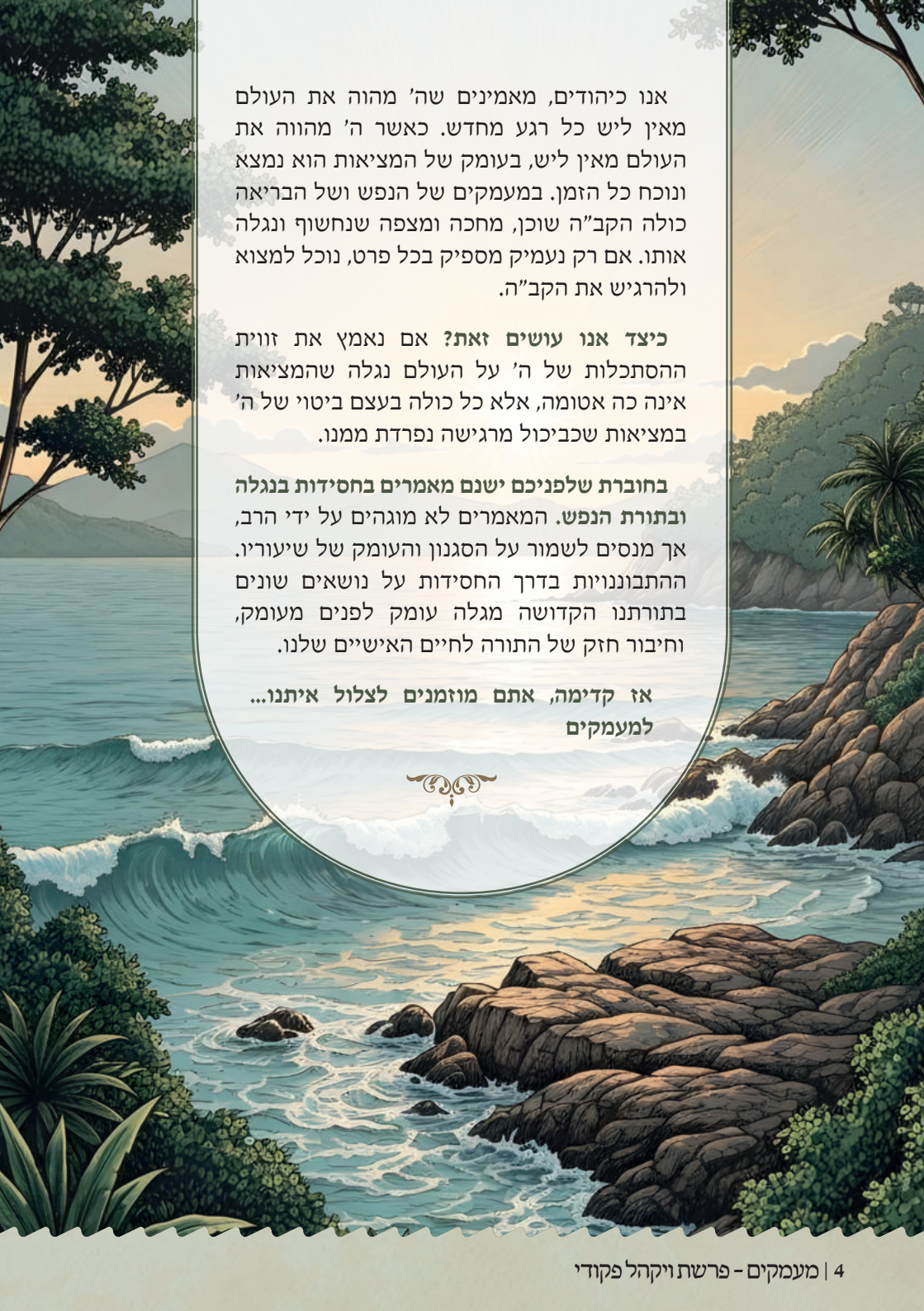
תוכן ענינים

5	מעמיקים בפרשה לבנות משכן לה'
9	מעמיקים בחסידות יחוד ה' בראייה חושית
20	מעמיקים בנפש גלות הדעת במצריים
31	מעמיקים בצדיקים להקדים גשמיות לרוחניות
34	שו"ר ממעמקים הכנסת ספר תורה לקבר יוסף

להבלת
עדכונים על
השיעורים
התקשר
ליוסף חיים
053-7246111

השיעור השבועי

השיעור השבועי של הרב יצחק שפירא | יום א' | 21:30 | רח' הרב צבי יהודה 18 | דירה 4 | ירושלים

אנו כיהודים, מאמינים שה' מהווה את העולם מאין ליש כל רגע מחדש. כאשר ה' מהווה את העולם מאין ליש, בעומק של המציאות הוא נמצא ונוכח כל הזמן. במעמקים של הנפש ושל הבריאה כולה הקב"ה שוכן, מחכה ומצפה שנחשוף ונגלה אותו. אם רק נעמיק מספיק בכל פרט, נוכל למצוא ולהרגיש את הקב"ה.

כיצד אנו עושים זאת? אם נאמץ את זווית ההסתכלות של ה' על העולם נגלה שהמציאות אינה כה אטומה, אלא כל כולה בעצם ביטוי של ה' במציאות שכביכול מרגישה נפרדת ממנו.

בחוברת שלפניכם ישנם מאמרים בחסידות בנגלה ובתורת הנפש. המאמרים לא מוגהים על ידי הרב, אך מנסים לשמור על הסגנון והעומק של שיעוריו. ההתבוננויות בדרך החסידות על נושאים שונים בתורתנו הקדושה מגלה עומק לפנינו מעומק, וחיבור חזק של התורה לחיים האישיים שלנו.

אז קדימה, אתם מוזמנים לצלול איתנו... למעמקים

לבנות משכן לה'

מדוע המלאכה שנאסרה בשבת היא דווקא מלאכת המשכן? כיצד כל מה שאנו עושים יכול להיות חלק ממלאכת המשכן? ומהו האור המיוחד של שבת קודש?

פרשותינו חוזרות ומתארות פעם נוספת את מלאכת המשכן, אך לפני כן מופיע ציווי על שמירת השבת. פתיחת הפרשה בשמירת השבת אינה מקרית - ישנו קשר מהותי בין השבת למשכן. השבת מופיעה בפרשות המשכן פעמיים: פעם אחת באמצע פרשת כי תשא לאחר התיאור הראשון של המשכן, ופעם נוספת בתחילת פרשתנו לפני התיאור השני שלו.

חז"ל למדו מכאן שכאשר התורה אוסרת מלאכה בשבת, היא מתייחסת דווקא למלאכת המשכן. דבריהם מתיישבים היטב בפשט הפסוקים משתי סיבות: ראשית, כפי שאמרנו, משום שהציווי על השבת מופיע בצמוד לדיני המשכן, מה שמרמז על הקשר המהותי ביניהם; ושנית, משום שהתורה משתמשת שוב ושוב במונח "מלאכה" בהקשר של המשכן.

במבט ראשון, הפירוש של חז"ל שהמלאכה האסורה בשבת היא מלאכת המשכן, נראה לא מובן. לכאורה, ההבנה הפשוטה היא שהשבת באה לנתק אותנו ממלאכות החול - בשבת מפסיקים את עיסוקי היום-יום ומתקדשים. אך לפי חז"ל נראה שבכל משך השבוע עם ישראל עוסק דווקא במלאכת קודש - מלאכת המשכן - ובשבת עליו להפסיק ממנה!

אלא, שכאשר התורה מלמדת אותנו ששבת משביתה את מלאכת המשכן, היא בעצם מגלה לנו שבששת ימי המעשה איננו עוסקים "סתם" בעבודה גשמית. השבת מעניקה משמעות חדשה לכל המלאכות שלנו, בכך שהיא מלמדת אותנו שכל מלאכתנו במהלך השבוע היא חלק מבניית משכן לה'.

♦ השבת מגלה את התכלית

העולם נברא מתוך תאוותו של הקב"ה שתהיה לו דירה בתחתונים. השבת מגלה את התענוג של ה' מהעולם וחושפת את התכלית הזו - ומלמדת אותנו שכל מלאכה שאנו עושים בעולם צריכה להיות מתוך כוונה שה' ידור פה בעולם.

לכן, בפרשתנו הציווי על השבת מופיע לפני תיאור מלאכת המשכן. ככל שאנו יותר מכירים בכך שהתכלית של העולם היא שה' ישכון בתוכו (מה שהשבת מגלה לנו), כך כל מה שאנו עושים בעולם הופך להיות חלק ממלאכת המשכן.

♦ מהי מלאכה אמיתית?

יותר מזה, כאשר התורה אומרת "לא תעשה כל מלאכה", הכוונה בפשטות דווקא למלאכה שמכוונת לתכלית - ליצירת משכן לה', שכן מלאכה ללא תכלית איננה נחשבת מלאכה כלל. למלאכת המשכן דווקא קוראת התורה "מלאכת מחשבת", משום שיש לה תכלית ומטרה, ומכאן למדו חז"ל גם לאיסור מלאכה בשבת - "מלאכת מחשבת אסרה תורה". חז"ל למדו בפשיטות שכאשר התורה אוסרת לעשות מלאכה, הכוונה היא דווקא למה שראוי להיקרא בשם מלאכה, שזו מלאכת המשכן, מלאכה שנועדה להשכין את ה' בעולם. מלאכה שאין לה מטרה כזו, אלא נעשית סתם כך וללא קשר לה', אינה נקראת "מלאכה" כלל.

♦ "לעשות אתם"

מתוך הנקודה הזו, נוכל ליישב תמיהה שעולה מהפסוקים הפותחים את פרשתנו:

בפסוק הראשון משה מקהיל את בני ישראל ואומר להם: "אַלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אִתְּכֶם" - משמע שמשה הולך לומר לנו דברים שעלינו לעשות. והנה בפסוק הבא כתוב: "שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּכֶם קֹדֶשׁ, שַׁבַּת שְׁבָתוֹן לָהּ".

אך לא מובן מהפסוק מה עלינו לעשות. אם הכוונה היא למלאכה של ששת ימי המעשה, מדוע נאמר "תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה", כלומר שהיא נעשית מאליה? ואם הכוונה

לשבת - הרי בשבת לא עושים מלאכה כלל! אם כן, מהם הדברים שעלינו "לעשות אותם"?

הסבר הדברים הוא, שהפסוק הראשון מבטא בתמצית את מה שמוסבר בפסוק השני. ה' מצווה עלינו "לעשות אותם" - כלומר, שכל מלאכה שאנו עושים במהלך השבוע תהיה עשייה אמיתית, כזו שראויה להיקרא בשם 'עשייה'. וכיצד נוכל להגיע לכך? - על ידי שנשמור את השבת.

השבת מגלה לנו את התכלית של כל מה שאנו עושים. כאשר אנו מחוברים לתכלית שמלמדת אותנו השבת - שהעולם כולו נועד להיות משכן לה' - אזי כל מלאכתנו שבמהלך השבוע הינה "עשייה" אמיתית, עשייה המכוונת לתכלית. אך כאשר העשייה שלנו לא מחוברת לתכלית, ואיננה מכוונת לעשיית משכן לה' - אין עשייתנו קרויה עשייה ואין מלאכתנו נחשבת מלאכה.

♦ גוי ששבת חייב מיתה

מכאן ניתן להבין גם מדוע גוי לא מצווה על שמירת שבת, ולהיפך, גוי ששובת בשבת חייב מיתה. אין זה משום שמותר לו לעשות מלאכה, אלא משום שעבודתו אינה נחשבת מלאכה כלל!

כפי שהסברנו, מלאכה אמיתית היא רק מה שנעשה מתוך תכלית ומטרה. כאשר יהודי עושה מלאכה, הוא מכוון לכך שה' ישכון בתוכה, ולכן מלאכתו נחשבת מלאכה ונאסרת בשבת.

אך על הגויים נאמר: "יום ולילה לא ישבותו" - הם חלק מהעולם שאינו מודע לתכליתו, ולכן גם כאשר הם עובדים ללא הרף, אין זה נחשב למלאכה במובן האמיתי של המילה.

היחס בין עם ישראל לאומות הוא כמו היחס בין ימות החול ליום השבת. עם ישראל מאיר לכל האנושות את התכלית שלה, ובכך משמש השבת של אומות העולם.

♦ השבת - אור כללי

כעת נוכל להבין דבר נוסף:

בחגים יש מצוות ייחודיות לכל חג: בפסח - מצה, בסוכות - סוכה, ובשבועות - ביכורים. אך בשבת אין מצווה מיוחדת. מדוע?

משום ששבת אינה עוסקת בפרט מסוים, אלא היא אור כללי שמאיר את תכלית כל הבריאה. השבת מגלה שהעולם כולו נובע מהתענוג של ה', והוא נוכח בכל מה שאנו עושים ופועלים במהלך השבוע, ולכן כל מלאכתנו היא חלק ממלאכת המשכן - מלאכה שה' שוכן בתוכה.

צוללים למעמקים

שיעורים נוספים ומרתקים מאת הרב זמינים ב"קול הלשון"
חסידות | פרשת שבוע | כתבי האר"י | תורת הנפש | עבודת השם

חייגו והאזינו 073-371-8149

יחוד ה' בראייה חושית

בסדרת השיעורים בתניא שהרב מלמד בישיבת עוד יוסף חי, למדנו לאחרונה את פרק כט. בד"כ אנו לא מפרסמים כאן את השיעורים האלה אך הפעם לקראת פסח, בו אוכלים את מאכל האמונה, החלטנו להגיש בפניכם קטע מסויים מתוך אחד השיעורים (והרצאה להבין כיצד עניין זה קשור במיוחד לאבילת המצה, יעין בחוברת המיוחדת לחג הפסח, "היו מספרים, שבע"ה תראה אור בקרב במהדורה חדשה ומורחבת).

אדמו"ר הזקן כותב בפרק כט בתניא שעל האדם לומר ליצר הרע:

א. על אף שהם יסודיים ביותר, מומלץ לשמוע בקול הלשון.
ב. בהתחלה אדמו"ר הזקן כותב שם שהאדם צריך "ירעים עליה בקול רעש ורוגז להשפילה כמאמר רז"ל לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר". מיד לאחר מכן הוא מסביר "דהיינו לרגזו על נפש הבהמית שהיא יצרו הרע בקול רעש ורוגז במחשבתו" אבל בפועל מה שהוא אומר לעשות זה רק "לומר לו...עד מתי תסתיר לפני", לכאורה כאשר אדם מדבר "בקול רעש ורוגז" הוא לא רק "אומר" אלא הוא ממש צועק, מדוע א"כ אדמו"ר הזקן בחר לכתוב בצורה כזאת?
יש כאן מעבר מהרגש אל השכל, מה שהיצר הטוב רוגז על היצר הרע זה שייך למידות (ראה תורה אור לח ב, ונתבאר בארוכה בשיעורים על פרקים ט ויג בתניא), אך מה שהוא אומר לו בנחת זה כבר שייך למוחין.
אדמו"ר הזקן רוצה להגיד שהאדם אמנם צריך להיות עם הרבה רעש ורוגז בפנים, אבל כשהוא בא להיפטר מהרע הוא צריך לעשות זאת בנחת. אסור לעשות את זה בלחץ, זה לא טוב, אם הוא יעשה את זה עם לחץ - זאת אומרת שהוא לא אומר לו שהוא באמת לגמרי רע. לכן אומר אדמו"ר הזקן שכל הרעש והרוגז צריך להיות רק "במחשבתו", אבל כשהוא בא להתייחס אל היצר האדם לא צריך להיות מאוד רוגז אלא הוא צריך להיות מאוד מוחלט, "אתה רע, ואני באמת לא רוצה אותך, וזהו".
בפנים בינו לבין עצמו האדם צריך להיות מאוד מתוסכל מהיצר הרע, הוא באמת מרגיש שהוא לא רוצה אותו, אך כאשר הוא בא כאילו לדבר איתו ולהתייחס אליו הוא לגמרי בנחת ובהחלטיות "לא רוצה אותך, תלך מפנה". כלומר הוא לא רוגז עליו אלא משתחרר ממנו.

אתה רע ורשע ומשוקץ ומתועב ומנוול וכו' ככל השמות שקראו לו חכמינו ז"ל באמת, עד מתי תסתיר לפני אור אין-סוף ב"ה הממלא כל עלמין היה הוה ויהיה בשוה גם במקום זה שאני עליו כמו שהיה אור אין-סוף ב"ה לבדו קודם שנברא העולם בלי שום שינוי כמ"ש אני ה' לא שנית, כי הוא למעלה מהזמן וכו'. ואתה מנוול וכו' מכחיש האמת הנראה לעינים דכולא קמיה כלא ממש באמת בבחי' ראייה חושיית.

וממשיך אדמו"ר הזקן:

והנה על ידי זה יועיל לנפשו האלהית להאיר עיניה באמת יחוד אור אין סוף בראייה חושיית ולא בחי' שמיעה והבנה לבדה כמ"ש במקום אחר שזהו שרש כל העבודה.

מאוד מפתיע מה שאדמו"ר הזקן אומר פה. דבר ראשון, מדוע אדמו"ר הזקן אומר שזו האמת הנראה לעיניים בראיה חושיית, לכאורה בעיניים נראה לנו להיפך מזה, בעיניים נראה לנו שיש כאן מציאות ממשית ורק בשכל או באמונה אנחנו מבינים שבאמת אין עוד מלבדו ואין שינוי וכו'. דבר שני, לכאורה היצר הרע מנוול בגלל שהוא אומר לי לעשות עבירות, מה פתאום אדמו"ר הזקן מכניס פה כאילו שהבעיה של היצר היא שהוא מכחיש את העובדה ש"כולא קמיה כלא חשיב". אמנם כתוב ש"אין עוד מלבדו" ולאדמו"ר הזקן יש על כך חידוש מאוד חשוב, אבל למה להגיד שהבעיה של היצר היא שהוא מסתיר מהעיניים שלנו את הווארט של אדמו"ר הזקן, הרי יש לנו הרבה בעיות בחיים, יש עוד הרבה עבירות.

אדמו"ר הזקן רוצה לומר פה, שאם באמת הייתי רואה במוחש שאין עוד מלבדו, אם באמת זה היה מונח לי כמחשבה פשוטה אז באמת כבר לא היו לי תאוות. כל התאוות שלי נובעות מכך שאני רוצה לומר שאין עוד מלבדו אבל אני לא מצליח להגיד את זה טוב ולכן אני נמשך לתאוות - זה בעצם הסיפור.

לפני שנסביר ניתן קודם משל למה שאדמו"ר הזקן אומר כאן שהיצר הרע מונע ממנו לראות שאין עוד מלבדו: אדם נכנס לאיזה פגישה מאוד חשובה, שהוא יכול להשיג בה משהו מאוד גדול שהוא מאוד רוצה. והניחו בשולחן שם עוגיות. עכשיו, אם הוא באמת לגמרי שקוע בעניין שאותו הוא רוצה להשיג בפגישה אז העוגיות באמת לא מטרידות אותו בכלל; אך אם הראש שלו יהיה תקוע בתוך העוגיות אפשר

הדבר דומה לאדם שמוציא פסולת מגופו. מבפנים יש הרבה 'פעילות', אבל בסוף הוא משחרר אותה בנחת. כלומר, הרוגז הוא רק כמו הפעילות של המעיין הגורמת להתנתק מהפסולת. אך ברגע שזה מתנתק לגמרי זה מוחלט ופשוט. אני שלם עם זה לגמרי ויכול לחייך (וכדברי הגמרא בברכות נו: שעשיית צרכים היא 'מעין העולם הבא'. ישנו תענוג מיוחד בהוצאת הפסולת).

לחשוב שאולי מישוהו הניח את העוגיות שם בכוונה כדי להסיח לו את הדעת מהעניין לשמו הוא נפגש.

היצר הרע כ"כ מכחיש ממנו את האמת עד שאנחנו בכלל לא שמים לב למה שאנחנו באמת רוצים. אבל אם נתבונן במה שקורה אצלנו בפנים בפנים נשים לב שמה שאנחנו רוצים זה תענוג שהוא נצחי, וכמו שנסביר:

♦ האדם מחפש משהו נצחי

האדם מחפש לחוות חוויה שאליה הוא יכול להכנס כל כולו (זה בעצם מה שהוא מחפש כל החיים), כאשר אדם הולך על תאוה מסוימת עד הסוף הוא רוצה לחשוב שהתענוג ממנה הוא נצחי. אם לדוגמא אדם שאוכל עוגיה חושב שהתענוג הזה עוד מעט יחלוף אז הוא בעצם מרגיש שהוא לא ממש רוצה אותה, אלא הוא אוכל אותה בעל כרחו. כשאדם נתון בתאוה הוא עושה זאת על דעת כך שזה ישאר לו כל החיים. אם לאדם יש הרבה מעדנים והוא לא יודע מה לבחור, אז כשהוא אוכל הוא מבואס, ולא מספיק נהנה מהאוכל. אם הוא רוצה ליהנות ממשוהו עד הסוף הוא צריך לחשוב שזה התענוג היחיד. לכן הביטויים ברחוב שבאים לתאר תענוג חזק הם כמו "חבל על הזמן", "סוף הדרך", "המילה האחרונה", רוצים לומר שהתענוג הזה הוא אינסופי ולא נשאר אחריו כלום, כל החיים נשאבים לתוכו, ואין עוד מציאות חוץ ממנו. זה באמת קצת הזיה אבל לצורך התענוג אפשר קצת. היצר הרע "מכחיש את האמת הנראה לעיניים" ומפתה אותי לדמיין שהתענוג הגשמי הזה הוא נצחי.

איך באמת אני יכול לדמיין שמדובר כאן במשהו נצחי? הסיבה היא בגלל שיש כאן משהו ממשי, שלא משתנה כמו הנפש שלי, לכן נראה כאילו הוא כל הזמן קיים, אם זה היה רק הנפש שלי, שהייתי מחליט מעצמי להרגיש כאילו אכלתי עכשיו איזה מעדן - אז אני באמת ארגיש שזה חולף, כל רגע אני יכול לדמיין משהו אחר, אין כאן משהו מקובע. אך כשאני אוכל מעדן ממשי - התענוג שלי נקשר למשהו שהוא נראה כדבר שאינו בר חלוף. המציאות הגשמית נותנת תחושה שהיא למעלה מהזמן, וש"אין עוד מלבדה".

כלומר מה שבעצם אני מחפש, זה שיהיה לי תענוג שאני כל כך אהיה בלוע בו שאני אוכל להרגיש את מה שהאדמו"ר הזקן אומר שהוא מרגיש כשהוא חושב על הקב"ה ש"אין עוד מלבדו". את אותו הרצון שיש לאדמו"ר הזקן לומר ש"אין עוד מלבדו" יש גם לי, גם אני רוצה להגיד "אין עוד מלבדו", אז אני לוקח איזה מעדן, מסתכל עליו ורוצה לאכול אותו, אני תקוע בתוכו ומבחינתי זהו "אין עוד מלבדו", זה מה שיש.

♦ הקב"ה עשה שנתייחס לגשמיזם כנצחית

באמת זה מוזר, שאני בא מסתכל על איזה מעדן ואומר "אין עוד מלבדו", אפשר לראות "בראיה חושית" שאני לא יכול להגיד על המעדן "אין עוד מלבדו". אמנם המעדן נותן לי תחושה שאפשר ללכת עליו עד כדי "אין עוד מלבדו", אך זה לא בגלל שבאמת "אין עוד מלבדו" אלא זה בגלל שהקב"ה ברא אותו בצורה כזאת שהוא יכול לתת לי תחושה כזאת.

הקב"ה באמת עשה שתהיה מציאות גשמית, שהיא נראית כאילו היא נצחית, כאילו היא מקיימת את עצמה. המציאות משדרת שזה שהיא קיימת עכשיו זה סיבה לזה שהיא תהיה קיימת בהמשך, וגם זה שעכשיו היא נמצאת זה בגלל שמקודם היא הייתה. עצם הקיום הוא מונח בתוך הדבר והוא לא תלוי במשהו חיצוני שגורם לו שהוא יהיה, הוא לא צריך שום סיבה לקיומו חוץ מאשר הוא בעצמו - זו התחושה שיש לי כשאני רואה את המציאות.

כך מסביר אדמו"ר הזקן בשער היחוד והאמונה (פרק ד') את מידת הגבורה של ה', "שהחיות מסתתר בגוף הנברא וכאילו גוף הנברא הוא דבר בפני עצמו ואינו התפשטות החיות והרוחניות כהתפשטות הזיו והאור מהשמש אלא הוא דבר בפני עצמו, ואף שבאמת אינו דבר בפני עצמו אלא כמו התפשטות האור מהשמש". כלומר שבעצם החיות שמהווה את הדבר היא קיימת בתוכו והיא נעלמת, ונראה כאילו שהדבר מקיים את עצמו. ועל כך הוא כותב בפרק ו' "והנה מהתכללות המדות זו בזו נראה לעין ד'איהו וגרמוהי חד', שהן מדותיו" הביטוי "נראה לעין" קשור למבואר כאן על הראייה בעין. וממשיך אדמו"ר הזקן בפרק ו' שם "וזהו שכתוב 'והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים', פירוש ששני שמות אלו הם אחד ממש, שגם שם אלקים המצמצם ומעלים האור הוא בחינת חסד כמו שם הוי"ה, משום שמדותיו של הקדוש ברוך הוא מתיחדות עמו ביחוד גמור...ואם כן, ממילא תדע ש'בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד', פירוש שגם הארץ החומרית שנראית יש גמור לעין כל היא אין ואפס ממש לגבי הקדוש ברוך הוא".

וכפי שביארנו באריכות ב'זה השער' שם: על האדם להסתכל על המציאות כמו שאדמו"ר הזקן מסביר אותה, המציאות מתהווה מכך שהמדות חסד וגבורה כלולות זו בזו, כלומר שמה שהמקור המהווה שלה לא גלוי במציאות, זה עוד צורה של התפשטות החיות מה'. כאשר האדם מסתכל כך על המציאות, הוא רואה מציאות

ג. והוסבר בהרחבה בספר 'זה השער' שם ובנספחים לפרק ד' שם צויין למחלוקת המפרשים בעניין.

ד. ולכן ביארנו שם ב'זה השער' שכשאדמו"ר הזקן כותב כאן בפרק כט "כמו שנתבאר במקום אחר שזהו שורש כל העבודה" כוונתו למבואר בשער היחוד והאמונה שם.

שנראית כקיימת מצד עצמה, ויודע שהיא לא קיימת מצד עצמה אלא ה' מהווה אותה כקיימת מצד עצמה. מכך האדם מבין שהחיות שמהווה את הנבראים היא גם התפשטות מה', וגם צמצום והסתרה של ההתפשטות בו זמנית. כלומר המדות חסד וגבורה - שהן התפשטות החיות והסתרת החיות - כלולות זו בזו.

כלומר על האדם להסתכל על קיר, ולדעת שמה שאי אפשר לעבור אותו, זה לא בגלל שלקיר יש מציאות קיימת מצד עצמה, אלא מכיוון שה' מסתתר בתוכו, ו'עושה את עצמו' כמו קיר, שזה התכללות המדות חסד וגבורה. כאשר האדם מסתכל כך על הקיר, הוא רואה בעין ש"איהו וגרמוהי חד".

דווקא כשאני מסתכל על המציאות אני רואה בראייה חושית איך ה' מסתיר את עצמו בצורה כזאת שהוא עושה שהדבר יוכל להתקיים כאילו הוא מקיים את עצמו. המשיכה שלי למעדן היא בגלל זה.

♦ ראייה חושית

כשאדמו"ר הזקן אומר "ראייה חושית" הוא מתכוון שזה כמו שכשאני רואה אותך אני יכול להגיד שאני רואה בראייה חושית שאתה בן אדם, שיש לך נשמה, שיש לך אישיות, שאתה לא כמו הספסל. בוודאי שאת הנשמה שלך לא שייך לראות בעיניים אלא רק ב'עין השכל', אבל בסופו של דבר אני רואה אותך בראייה חושית ולא בצורה מופשטת, כשאני מסתכל עליך בעין הגשמית שלי אני רואה פה בן אדם. אני לא צריך שכל כדי להבין שאני מדבר עכשיו עם בן אדם, עם אישיות, עם נשמה. אומר אדמו"ר הזקן שכך זה כשהאדם מסתכל על הגשמיות, הוא אמור לראות בראייה חושית שאין עוד מלבדו".

ניתן דוגמא נוספת: נניח אני בא לפקיד בבנק ומבקש ממנו כסף, הוא לא יכול להגיד לי "אני לא נותן", אין דבר כזה "לא נותן" זה המנהל קובע. אני כאילו לא רואה מול העיניים שלי פקיד, אלא אני רואה את המנהל שמינה אותו. כך אני רואה פה איזה חפץ, מאיפה החפץ הזה הגיע? הכי פשוט זה להגיד שיש הקב"ה שברא את זה. אז אל תגיד שהוא ברא את זה בעבר, תגיד שעכשיו הקב"ה עומד ואומר לך "זה קיים מעצמו, אני שמתי את זה בצורה כזאת שכאילו זה קיים מעצמו, זה מה שהחלטתי,

---

ה. שאלה: צריך בשביל זה אמונה. הרב: גם בשביל לחשוב שיש כאן בן אדם צריך אמונה. במיוחד היום אפשר לחשוב שאני מדבר עם רובוט. אני מתקשר לבנק אני לא יודע אם פקיד ענה לי או רובוט.

נקודה". כך יותר קל לנפש להסתכל. להסתכל כאילו מצד עצמו הוא קיים מעצמו זה דווקא פחות פשוט לנפש להסתכל כך¹.

♦ קלקול חטאות הנעורים

שאלה: אם זה כל כך פשוט, אז למה זה באמת כל כך מורכב לנו לחשוב ככה? למה זה מרגיש לנו כמו פילוסופיה?

תשובה: בגלל החטאות נעורים שלנו (וכמו שאומר אדמו"ר הזקן קודם לכן) אנחנו מרגישים שללכת על האמונה שלנו בקב"ה זה ללכת על איזה משהו שאנחנו ממציאים, כיוון שאני יכול להתעלם מהקב"ה ויכול שלא להתעלם אז אני מרגיש שגם כשאני לא מתעלם ממנו זה בעצם נובע מהחלטה שלי וזאת אומרת שבעצם אני המצאתי אותו.

בעוד שהאמת היא הפוכה: להגיד שאנחנו ממציאים את הקב"ה זה באמת לא הגיוני, זה באמת הזיה. אך להגיד שה' המציא אותנו ואת המציאות - זה באמת הגיוני. סתם כך, אם היצר הרע לא משתלט על האדם - האדם הולך על האמונה בה' בצורה מאוד פשוטה, הוא מבין שהקב"ה עשה שהאדם יאמין בו ומכח כך הוא אכן מאמין בו². הוא לא חושב שהוא זה שהמציא את ה', אלא הוא חושב שה' המציא אותי וה' גם המציא את זה שאני יוכל לדעת שהוא המציא אותי.

אך אדם שמתעסק עם היצרים שלו הוא מרגיש שיש בתוכו עוצמה וחיות שכובשת את כל האישיות שלו, עוצמה ששום דבר לא ישווה לה³, אלא שבסופו של דבר האדם שם לב שהחיות שיש לו מההתעסקות הזו היא דמיונית. כאשר האדם חווה בתוכו חוויה חזקה ואף אחד לא שותף לה, הוא מרגיש שהיא לא מציאותית, שהיא כמו חלום. כמו שבחלום אדם לפעמים היה רוצה שהחלום לא ייגמר ולמרות זאת הוא יודע שהחלום קיים בתוכו בלבד והוא לא החיים האמיתיים, כך כאשר האדם מתעסק עם היצרים שלו הוא מרגיש חיות מאוד חזקה, ויחד עם זה הוא מרגיש שהחיות הזאת

ו. שאלה: מילא להגיד שהעולם הזה קיים מעצמו - זה אני מבין שזה מוזר, והרבה יותר פשוט לנפש לחשוב שה' ברא אותו. אבל לבוא ולהגיד ש"כולם קמיה כלא חשיב", שהדברים שהוא יצר אין להם שום חשיבות ביחס אליו - זה כבר לא כזה פשוט.

תשובה: "כולא קמיה כלא חשיב" זה בגלל שאין לאין לכל הנבראים שום מציאות מצד עצמם. שזה לא שיש פה באמת משהו שקיים בפני עצמו, אלא כל הקיום של מה שיש פה זה רק מה שה' עושה שיהיה קיים דבר שכאילו הוא מקיים את עצמו.

ז. אף על פי ששתי החוויות - החוויה של המאמין והחוויה של מי שאינו מאמין - מוצגות פה כחוויות של אנשים שונים, באמת אלו שתי חוויות שקיימות אצל כל אחד בנפש זו ליד זו, והן הוצגו בצורה כזו רק בשביל להקל על ההסברה. הבנה טובה של שתי החוויות יכולה לעזור לנו למשוך לכיוון החוויה הטובה, ולהתרחק מהשלילית.

ח. ולכן כל חיות שמגיעה מבחוץ ולא מתוכו נראית לו חיוורת יחסית לחיות הזאת שבאה מתוכו (ראה ב'תשובה בשמחה' עמ' 24) (גם אם הוא מדמין קשר, זה דמיונות שנועדו רק להחיות את עצמו).

היא לא מציאותית, כי היא קיימת בינו לבין עצמו בלבד^ט. הוא מרגיש שהוא מנסה להכניס את עצמו לתוך חלום כאשר הוא ער, והוא יודע שזה בלתי אפשרי. האדם לא יכול גם לחיות במציאות וגם לחלום. והוא גם לא רוצה, כי להיות נתון בחלום כל הזמן פירושו לא להיות קיים. ממילא אף על פי שהאדם מאוד רוצה את החיות שיש לו מההתעסקות עם עצמו, תוך כדי הוא גם מודע לכך שהחיות הזו היא דמיונית, כי הוא חווה אותה בתוכו בלבד.

התוצאה של התחושה הזו היא שהאדם נמצא במתח של חיפוש מתמיד. הוא מאוד מחפש את החיות שיש בהתעסקות שלו עם היצרים, אבל יחד עם זה הוא מודע לכך שהוא מחפש חיות דמיונית, כיוון שהיא בינו לבין עצמו בלבד. הוא מרגיש שהחלק היחיד בהתעסקות שלו עם היצר שהוא ממשי ומציאותי הוא הפורקן של המתח, שסוף סוף הוא יכול להיות חופשי מהחיפוש המתמיד הזה. התחושה שנשארת לו בנפש מהמעשה הזה היא שהוא מחפש, וכאשר הוא מממש את החיפוש הוא רק פורק אותו^י.

ההתעסקות של האדם עם היצר שלו מביאה בעקבותיה תחושת אכזבה. האדם הכניס את עצמו לתוך תחושה של התרגשות והתלהבות, וכאשר מההתרגשות וההתלהבות לא נולד כלום - לא נוצר קשר ולא נולדו ילדים - האדם מרגיש שהוא התלהב מכלום, וזה משאיר לו טעם של אכזבה וריקנות^{יא}. האכזבה מגיעה לאחר המעשה, אבל היא נובעת ממה שמתרחש אצל האדם במעשה עצמו: האדם לא מחפש שקשר יחיה אותו, אלא שהחוויות שהוא חווה בינו לבין עצמו יחיו אותו כאילו הוא נמצא בקשר. אבל חוויות שהאדם חווה בינו לבין עצמו נראות כדמיון בלבד, כמו חלום, והחזרה למציאות משאירה לו תחושה של אכזבה^{יב}.

ט. זו הסיבה שלפעמים שינה וחלומות גורמים לאדם שיצא ממנו זרע לבטלה. כי יש דמיון רב בין חלום לבין מה שהאדם מחפש כאשר הוא מתעסק עם עצמו, ובשניהם האדם חווה את החוויות בינו לבין עצמו.

י. האדם מתרגל לחפש ריגושים מהירים ומידיים בעיקר על מנת לפרוק את הלחץ של החיפוש שהוא נתון בו. יא. כמו אדם שהתלהב והתפעל מהתנהגות עליונה של צדיק והתברר שהוא היה מתחזה, או אדם שהתפעל מתגלית מסוימת ולבסוף התברר לו שהיא הייתה טעות או זיוף, וכדומה. האדם מרגיש החמצה מכך שהוא התלהב לשווא, וזוהי התחושה שיש לאדם לאחר שהוא התעסק עם עצמו.

יב. אף על פי שההתעסקות עם עצמו גורמת לו לאכזבה הוא חוזר ומתעסק עם עצמו, כי הוא מחפש נואשות חוויה שאליה הוא ייכנס כל כולו, ולרגע אחד קטן זה אכן קורה לו בהתעסקות שלו עם עצמו. אבל כיוון שהרגע הזה חולף כל כך מהר, מיד הוא חש שהחוויה הזו מתרחשת בינו לבין עצמו בלבד, ולא נוצר ממנה שום דבר ממשי. כאשר האדם יוצר קשר, הוא חש שהוא נכנס לחוויה כל כולו, והוא מצליח גם להישאר בתוכה ברמה כזו או אחרת, שכן מהחוויה הזו נוצר קשר שנותן לאדם מקום להיות בו. כלומר האדם חיפש חוויה להיכנס לתוכה, ואכן מצא. אבל כאשר האדם מתעסק עם עצמו, הוא חש שהוא נכנס כל כולו לתוך חוויה שמתפוגגת מיד ולא נשאר ממנה שום דבר. האדם חיפש להיכנס כל כולו, וגם הרגיש לרגע קצר שהוא אכן נכנס עם כל האישיות, אבל מיד ברגע שאחריו הוא רואה שהוא לא נתפס בשום מקום, וכל החוויה נעלמה בלי לייצר מקום טוב לחיות בו.

ככל שהאדם מתעסק עם היצר יותר, כך הוא משלים עם האכזבה הזו. הוא אינו מתייחס לחיות שיש בכח ההולדה שבו כאל חיות שקשורה לה', ועל כן הוא מתרגל לא להתייחס אליה כאל חיות שאמורה להוליד משהו. במקום לחשוב שה' רוצה בכח ההולדה, האדם נאלץ לתת הצדקה ליצרים שלו, ולחשוב שזה טוב שיש לו יצרים וטוב שהוא מממש אותם. צורת תפיסה כזו ביחס ליצרים מקרינה על החיים בכלל, ונותנת לאדם תחושה שהוא צריך לתת הצדקה לכל החיים שלו. הוא לא מרגיש שחשק החיים שלו נובע מכך שה' רוצה בו, ועל כן אין לו ברירה אלא לחשוב שהחיים טובים רק בגלל שהוא רוצה בזה, ורק בשל החשק שלו לחיות.

כשם שהאדם שמתעסק עם היצר מודע לכך שהוא מכניס את עצמו לתוך דמיון, כיוון שהחוויה היא בינו לבין עצמו בלבד. כך הוא מתייחס גם לאמונה בה'. כיוון שהוא מחפש לרגש את עצמו ולסחוף את עצמו - נראה לו שגם החיות שיש לאדם מאמונה בה' מגיעה מתוכו, מכך שהוא מנסה להחיות את עצמו, ולא מכך קשר". לכן נראה לו שגם האנשים שמאמינים בה' מלהיבים את עצמם בשביל לחוש מפגש וקשר עם ה', ולא נוכחות אמיתית של ה' יוצרת להם את ההתלהבות." הם חווים את האמונה בינם לבין עצמם בלבד, כשם שהוא מדמיין קשר בשביל להלהיב את עצמו".

ככל שהאדם מתעסק יותר עם היצרים שלו, הוא מתרגל לחפש להחיות את עצמו, ולא להתחיות מכח שייכות או אמן והשקעה בסביבה טובה ובקשר עם הורים ועם הקדוש ברוך הוא.⁹⁹ הנער רואה שיש אנשים שיש להם הרבה חיות מהאמונה בה' ומהקשר עם ה', והוא חושב שהם מדמינים את האמונה, ומכניסים את עצמם, במודע או שלא במודע, לחוויה שהם המציאו. ההתפתחות השכלית גורמת לנער לקלוט שההחלטה האם להיות מודע לאמונה בה' או להתעלם ממנה מוטלת עליו, וההתעסקות עם עצמו גורמת לו להתרגל להחיות את עצמו, ושני הדברים האלו יחד - היכולת להחליט על האמונה והיכולת של הנער לסחוף את עצמו - מביאים אותו להסתכל על היכולת לקבל חיות מהאמונה בה' כעל חוויה אנושית, שהאנשים

99. במקום לחוש שה' בורא אותו ומוליד אותו, כביכול, הוא חש להיפך - הוא מרגיש שהוא ממציא את ה', וכאילו הוא מוליד את ה'. וכשם שהנער משחית את מה שנולד ממנו, כך הוא משחית גם את האמונה והוא מרגיש שהוא נשאר בינו לבין עצמו, ללא אמונה וקשר.

יד. וכפי שהוסבר באריכות בחוברת 'תשובה בשמחה' (עמ' 40-34).

טו. אלא שבהתעסקות שלו עם עצמו הוא יכול לפחות לדמיין משהו קיים, וכיוון שהוא מדמיין משהו ממשי זה גם יכול לרגש אותו וגם יש למעשה שלו תוצאה ממשית. ביחס לאמונה, לעומת זאת, הוא לא יכול לדמיין את מה שהוא מאמין בו, ועל כן אם האמונה נראית לו דמיונית הוא לא יכול להתרגש ממנה כלל. כלומר אף על פי שהוא מודע לכך שהחיות שיש לו מההתעסקות עם עצמו היא דמיונית - האמונה נראית לו עוד יותר דמיונית, ועל כן ההתעסקות מושכת אותו והאמונה אינה מושכת אותו. בנוסף, מעבר לכך שהאמונה לא מושכת אותו, היא גם מעצבנת אותו כיוון שהיא אוסרת עליו להתעסק עם עצמו. כלומר האדם מרגיש שהאמונה לא יכולה להציע לו שום חיות אמיתית, והיא רק אומרת לו ממה לא להנות.

טז. כפי שהוסבר באריכות בחוברת 'תשובה בשמחה' (עמ' 33-28).

ממציאים וחווים בינם לבין עצמם על מנת להחיות את עצמם. התחושה הקיומית של מי שמתחיה מהאמונה, שברור לו שה' בורא אותו ורוצה בו, והאמונה בה' היא זאת שמחיה אותו ונותנת לו משמעות ושמחת חיים - נראית המצאה דמיונית למי שהתרגל לחשוב שהוא מתחיה מעצמו.

כשאדם חוטא בחטאות נעורים הוא בעצם נכנס חזק לאיזה דמיון ומיד הוא מרגיש שמהדמיון הזה לא יוצא כלום¹, וככה מתקבעת אצלו בנפש אכזבה כזאת שהוא יכול ללכת על משהו עד הסוף עד הסוף עד הסוף - ובסוף יתברר שזה מפח נפש. ברגע שזה מה שקרה אז כל האמונה שלי בקב"ה נשברת. אני לא יכול ללכת עליה עד הסוף כי אני מרגיש שאני הולך עד הסוף על הדמיונות שלי.

למה היצר הרע עוזב את האמונה ובורח אל העולם הזה? כי הוא אומר שאם זה ה' אז הכל זה המצאה שלי והכל זה כלום, אני המצאתי את הקב"ה. אבל את העולם אני לא יכול להגיד שאני המצאתי, זה לא כמו ה', זה וודאי קיים מעצמו, העולם הוא מציאות אמיתית שקיימת מצד עצמה, עליה אני באמת יכול לומר "אין עוד מלבדו" ולכן אני יכול להתענג ממנו. לכן על המעדן שאני אוכל אני באמת יכול להגיד שזה דבר שהוא לא בר חלוק, אני אוכל אותו ואני מרגיש שהתענוג שיש לי מזה הוא עד סוף כל הדורות, אני יכול להקבר בתוכו (כמו ב"קברות התאוה"), כולי נכלל בו.

על כן על האדם לרגוז על היצר הרע ולומר לו: תפסיק לגרום לי לחשוב שכל האמונה היא רק דמיונות שלי. מבחינתך הכל זה אני עושה, את האמונה אני עושה, את הקב"ה אני עושה, הכל זה אני אני אני. הרי האמת הנראית לעיניים היא שה' עשה אותי והוא ברא אותי בצורה כזאת שאני אחשוב שאין עוד מלבדו. זה שאני יכול להתעלם מה' זה לא אומר שאני ממציא אותו. ה' נתן לי את הכח להאמין בו והוא רוצה בזה, זה לא דמיונות.

אמנם הקב"ה ברא את הגשמיות בתור דבר כזה שלא יודע שה' המציא אותו, ולכן התחושה הפשוטה שלנו כלפי הגשמיות היא שהיא כאילו קיימת מעצמה, אבל זו מחשבה מאוד מוזרה להגיד שהיא באמת קיימת מעצמה, הקב"ה לא עשה זאת כדי שאני אהיה טיפש ואגיד שהדבר באמת קיים מעצמו. זה קצת הזוי לבוא ולהגיד שהדבר הזה קיים מעצמו, הרבה יותר פשוט וישר להגיד שהקב"ה ברא את זה. מי שאומר שזה קיים מעצמו זה רק בגלל שהיצר מסתיר ממנו האמת הנראה לעיניים בראייה חושית.

י. העניין של הברית הוא להפוך את הדמיון למציאות, אך כשהאדם פוגם בברית הכל חולף ונשאר כדמיון בלבד (ראה על כך באריכות בשיעור הקודם על פרק כט בתנ"א, טרם הודפס אך נמצא בקול הלשון תחת השם פרק כט חלק ד').

♦ עין השכל שבלב

שאלה: יש במפרשים החדשים על התניא שמביאים בשם הצמח צדק שלא מדובר כאן על ראייה ממש אלא רק על "עין השכל", שזה ראייה רוחנית, ומה שהוא קורא לזה "ראייה חושית" הכוונה להשגה מאוד חזקה שהיא כמו ראייה אבל לא ממש ראייה בעין.

הרב: אם כשאומרים "עין השכל" מתכוונים שמדובר באיזה פילוסופיה ולא במשהו שאני רואה במציאות אז אי אפשר לומר שזו כוונת אדמו"ר הזקן. אדמו"ר הזקן בכוונה מדבר כאן על "האמת הנראה לעיניים.. בבחינת ראייה חושית... ולא בבחינת שמיעה והבנה לבדה". הרי אדמו"ר הזקן לא מדבר כאן רק על אנשים זכים ומזוככים שיש להם השגות בסודות התורה, הוא מדבר כאן גם על אנשים שיש להם "טמטום הלב שנעשה כאבן ולא יכול לפתוח לבו בשום אופן לעבודה שבלב זו תפלה" שנובע מכך שיש לו "טומאת נפשו בחטאת נעורים".

נקרא את דברי הצמח צדק מבפנים (בד"ה 'סמכוני באשיות' אות ו'. נדפס באור התורה לויקרא ח"ג עמ' תשפח, ובאור התורה לשה"ש ח"א עמ' רכ) ונסביר איך שאני מבין אותו:

והנה כל הנ"ל נתבאר פירוש "שאו עיניכם וראו כו', היינו בראיית עיני בשר ממש.

כלומר יש שאני מסתכל על איך שהקב"ה מנהיג את העולם (לא מדובר כאן על עצם הקיום של המציאות הגשמית, לפני כן הוא דיבר על ההשתחווה של צבא השמיים, כיצד רואים בתוך העולם את הביטול שלו לה', רואים שיש כאן מנהיג") אני רואה את ההשגחה הפרטית, את הסדר של ההנהגה - לזה הוא קורא כאן יחודא תתאה. ואת זה הוא אומר שרואים בעיני בשר ממש."

אך אם אתה רוצה להגיע ליחודא עילאה אתה לכאורה לא יכול להסתכל על המציאות כמו שהיא, לכאורה אתה צריך לעצום את העיניים ולהגיד שבעצם "אין עוד מלבדו".

א"כ יש מעלה בייחודא עילאה ויש מעלה בייחודא תתאה. ייחודא תתאה הוא בחינת ראייה, זה מאוד מאוד מוחשי, אתה רואה את העולם, אתה רואה את ההנהגה שלו. ראיית ההשגחה הפרטית במציאות היא משהו שאתה לא המצאת בשכל אלא המציאות גורמת לך לראות כך, כך אתה חווה אותה. אך יחודא עילאה הוא בחינת

יח. דובר על כך בהרחבה בשיורים על מצוות מילה בדרך מצוותיך (טרם הודפס). נמצא בקול הלשון).
יט. וראה עוד בגליון 81 בעניין ראיית ההשגחה הפרטית.

שמיעה והבנה, עם כל מה שאתה תתבונן בשכל שלך ש"אין עוד מלבדו", זה לא דומה לראיית ההשגחה הפרטית במציאות

לפי זה יוצא לכאורה שבחינת ראייה שייכת רק ביחודא תתאה, אך ביחודא עילאה שייכת רק בחינת שמיעה. כך יוצא ממה שהסביר עד עכשיו, לכן מיד הוא כותב:

אבל באמת יובן דשייך בחינת "וראו" ג"כ בהתבוננות יחודא-עילאה ולא ראייה גשמיות ח"ו, אלא על-דרך מה שכתוב ברעיא-מהימנא (זוהר ח"ב קטז:): "בעין השכל דבליבא את חזי כולא", וכמ"ש גם כן בתניא (פרק כט) "ולאהיר עיניה בראייה חושיית ולא בבחינת שמיעה והבנה לבדה" כו'.

כלומר זה לא נכון מה שאמרנו שרק ביחודא תתאה שייך בחינת ראייה, באמת אפשר שיהיה גם יחודא עילאה בבחינת ראייה. בשביל זה צריך שיהיה לך "עין השכל שבלב". זה לא כמו שאני מסתכל על בן-אדם ואני אומר שיש לו נשמה או אני מסתכל על ההשגחה הפרטית ואני אומר שיש קב"ה, אלא כשאני מסתכל על העולם ואני אומר ש"אין עוד מלבדו" ורק הקב"ה פה, הקב"ה עשה את עצמו עכשיו ככה, הוא עשה כאילו יש כאן מציאות נפרדת שממציאה את עצמה וקיימת לעצמה - זה כמו מישוהו שמתחפש, כשאבא שלי מתחפש לליצן אני יודע שזה אבא שלי שהתחפש לליצן, אני לא רואה פה באמת שום דבר חוץ מאבא שלי. זה נקרא שאני רואה את זה "בבחינת ראייה חושית" אבל בעין השכל שבלב.

לסיום רק נסביר את המילים "עין השכל שבלב": "עין השכל" זה שייך לחכמה, וה"לב" זה משהו שקשור לגשמיות. אם הלב שלי - שהוא הזיקה שלי לגשמיות - מכיל בתוכו את "עין השכל" ואפילו שם אני רואה בעצם שהכל אלוקות, זאת אומרת שאני תופס שלגמרי "כולא קמיה כלא חשיב".

עושים תשובה - בשמחה!

החוברת 'תשובה בשמחה' עוסקת בנושא קדושה והייחס הנכון ליצר, בשפה השווה לכל נפש!

מחיר מיוחד לימי השובבי"ם: 30 ש"ח בלבד

לרכישה: 058-770-1560 או באתר ישיבת עוד יוסף חי

גלות הדעת במצריים

מבואר בכתבי האר"י שכאשר עם ישראל היו בגלות במצריים אזי כל הדעת היתה בגלות, האר"י מאריך לתאר כיצד העולם התגלגל לגלות זו החל מחטא עץ הדעת, וממשיך בחטאי דור המבול ודור הפלגה עד שהעולם הגיע למצב כזה שהוא בגלות במצריים.

בעבר פרסמנו משיעורי הרב על חלקים אלו בשער הכוונות (הרצאה לקבלם מוזמן לשלוח בקשה למייל שלטו shiurimshapira@gmail.com). כעת אנו מפרסמים את דברי הרב המסבירים כיצד נראית הדעת בגלות במצריים* (יש לשים לב שהדבר הזה משמעותי לא רק כדי להבין ממה יצאנו אלא גם כדי להבין מה המשמעות שיצאנו וממילא מה יש לנו היום), אך קודם כל ניתן סקירה קצרה של כל תהליך ההתדרדרות מחטא עץ הדעת ועד לגלות מצריים (מעובד מתוך שיעור שפורסם בגליון 41, בו הרב סקר בקיצור את כל מהלך דרושי פסח של האר"י עד לדרוש ו):

♦ חטא עץ הדעת – האדם מנסה להחיות את עצמו

כאשר האדם היה בגן עדן הוא היה עטוף באהבה של ה', ה' דאג לו להכל, ונתן לו את התחושה שהוא רוצה בו יותר מאשר האדם רוצה את עצמו. הקב"ה אמר לאדם הראשון לא לאכול מעץ הדעת, אך האדם הראשון החליט שהוא זה שידאג לעצמו והוא זה שיחיה את עצמו, הקב"ה גרש את האדם מגן עדן "פֶּן־יִשְׁלַח יָדוֹ"

א. הדברים לקוחים בעיקר מתוך שיעור שמסר הרב בספר 'מאור עיניים' על פרשת בא. מלפני כמה שנים.
ב. ראה על כך בהרחבה בחוברת 'תשובה בשמחה' בתחילתה (וכן בתחילת הספר 'נשיאת הפכים').

וּלְקַח גַּם מִעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וַחַי לְעֹלָם". האדם מרגיש שכמה שהוא לא יכול לטעום מעץ החיים, כמה שהוא ילמד דברי אלקים חיים, בסוף הקב"ה יגיד לו שהוא לא מקבל אותו. זו משמעות הגירוש מגן עדן, שה' אומר לו "אני לא רוצה לראות אותך יותר". ממילא אדם הראשון הולך, אין לו מה לחפש יותר לקבל חיות מהקב"ה.

אפשר לומר שעיקר הבעיה של חטא עץ הדעת היא העצבות שהגיעה ממנו, כמו שמפורש שחוה נתקללה מזה "הרבה ארבה עצבונך והרונך בעצב תלדי בנים" והאדם נתקלל מזה "בעצבון תאכלנה".

כאשר אדם עצוב הוא חש שאם הוא יתכנס לתוך עצמו ויתעצם עם הקושי שלו החוויה תהיה חזקה ומשמעותית, יותר מאשר אם הוא ימשיך לחיות הלאה בלי לשים לב לכך. כאשר אדם שוקע בתוך התכנסות כזאת הוא לא רוצה לצאת. הוא מרגיש שהסביבה שלו אינה מבינה אותו ולא נוגעת בדברים המשמעותיים לו, וממילא התקשורת איתה תהיה מעניינת פחות וחיה פחות מאשר ההתכנסות שלו. העצב נוגע בשאלת הקיום של החיים, האם זה טוב לחיות או לא, והתחושה של האדם שהוא יכול לגעת בעצם החיים שלו היא ממכרת. שום קשר חברתי או הצלחה בתחום כזה או אחר לא תיתן לו את התחושה הזו.

חווית העצבות שהאדם חווה בתוכו יכולה לפתות אותו להמשיך לשקוע בתוכה, ולהעדיף להתחיות מהבדידות שלו יותר מאשר מהחברה. ההתכנסות שלו גורמת לו להתחיות ממה שמתרחש אצלו בפנים, וְהִתְחַיֵּית מֵהַחוּוִיּוֹת הַאִישִׁיּוֹת שֶׁלּוֹ גורמות לו להתכנס עוד יותר אל עצמו, כך שחיי החברה נראים לו (ברגע זה או גם באופן כללי) כמשעממים במקרה הטוב וכמעצבנים במקרה הגרוע יותר. כך מתקבע אצל האדם דפוס מחשבה שיצירת קשרים וההשקעה בהם היא חוויה חיוורת לעומת החוויה אותה הוא חווה כאשר הוא מתכנס לתוך עצמו ומנתק קשרים.

ג. הדברים דלהלן בנוגע לעצבות ולפגם הברית לקוחים מתוך החוברת תשובה בשמחה (אם כי הגמרא בעירובין יח: אומרת ש"אדם הראשון חסיד גדול היה" ומה שהוא פגם היה לאונסו, אעפ"כ על מנת להבין מה שקרה אצלו בדקות ובדקות שבדקות, אנו מביאים כאן את איך שזה נראה באופן פשוט):

ד. זה כמו שהאדם אוהב לחיות חוויות שיש בהם מתח ופחד. שכן כאשר האדם מרגיש שהוא בסכנה הוא מרגיש חזק את הרצון שלו לחיות. הדברים האלו יכולים להיות מפתח להפיכת העצבות לשמחה, שכן כאשר האדם מבין שהוא מחפש לגעת בשאלה אם הוא רוצה לחיות או לא, הוא יכול גם להבין שהוא מחפש להתחבר למקור של החיים, ה', ולא לעצבות שהיא חוסר חיות.

ה. צורת חיים כזו גורמת לאדם לא להבין את כל האנשים סביבו ששמחים במה שהם עושים ושקועים בעניינים שלהם. נראה לו שהאנשים מכניסים את עצמם בצורה מלאכותית למעגל של עבודה-בית-ילדים, על מנת לברוח מהשאלות המהותיות של החיים. במקום להיות מודעים לעצמם, הם עסוקים בעניינים חיצוניים שמסיחים את דעתם מהחוויות העצמיות שלהם.

כאשר לאדם יש חיות מניתוק קשרים יותר מאשר מיצירת קשרים - קשה לו להתחיות מהקשר עם ה'. הוא לא מאמין שהקשר עם ה' יכול להחיות אותו, וממילא הוא מתייחס למצוות כמשהו מציק, כמו אדם עצוב שמנסים לדרבן אותו לעשות משהו על מנת שלא לשקוע בתוך עצמו, וזה רק מעצבן אותו.

כעת האדם חי במקום שבו אין לו חיות מה'. ממילא הוא מנסה להחיות את עצמו. הוא מנסה לייצר לעצמו חיות, ורואה שזה כלום. שכן בסופו של דבר האדם שם לב שהחיות שיש לו מההתכנסות לעצמו ומההתעסקות עם עצמו היא דמיונית, כי כאשר האדם חווה בתוכו חוויה חזקה ואף אחד לא שותף לה, הוא מרגיש שהיא לא מציאותית, שהיא כמו חלום. כמו שבחלום אדם לפעמים היה רוצה שהחלום לא ייגמר ולמרות זאת הוא יודע שהחלום קיים בתוכו בלבד והוא לא החיים האמיתיים, כך כאשר האדם מתעסק עם עצמו הוא מרגיש חיות מאוד חזקה, ויחד עם זה הוא מרגיש שהחיות הזאת היא לא מציאותית, כי היא קיימת בינו לבין עצמו בלבד¹. הוא מרגיש שהוא מנסה להכניס את עצמו לתוך חלום כאשר הוא ער, והוא יודע שזה בלתי אפשרי. האדם לא יכול גם לחיות במציאות וגם לחלום. והוא גם לא רוצה, כי להיות נתון בחלום כל הזמן פירושו לא להיות קיים. ממילא אף על פי שהאדם מאוד רוצה את החיות שיש לו מההתעסקות עם עצמו, תוך כדי הוא גם מודע לכך שהחיות הזו היא דמיונית, כי הוא חווה אותה בתוכו בלבד.

ככה עוברים על אדם הראשון ק"ל שנים. אלו החיים שלו, שהוא מנסה שתהיה לו חיות, ולא יוצא לו שום דבר. זו המשמעות של פגם הברית שאדם הראשון פגם (כמבואר בדברי הגמרא בעירובין יח:).

כך מתחילים הדרושים של פסח. כך האנושות התחילה להתגלגל לשאול תחתית, התיאור הראשוני של השאול תחתית הוא שהאדם מנסה להחיות את עצמו, והוא מגלה שהוא לא מצליח.

♦ דור המבול – מיואשים מהחיים

ההידרדרות ממשיכה הלאה, ומגיעה לדור המבול. אחר שהאדם מנסה להחיות את עצמו והוא מבין שזה דמיוני - הוא נהיה כבר מיואש לגמרי, וכל שנותר לו לעשות

1. חכמינו אומרים שהמצווה 'ואהבת לרעך כמוך' (שמלמדת אותנו על היכולת ליצור קשר אמיתי) היא "כלל גדול בתורה", וממילא עצבות שגורמת לחוסר יכולת ליצור קשר - עם בני אדם אחרים ועם ה' - היא שורש לכל העבירות שבתורה.
2. זו הסיבה שלפעמים שינה וחלומות גורמים לאדם שיצא ממנו קרי. כי יש דמיון רב בין חלום לבין מה שהאדם מחפש כאשר הוא מתעסק עם עצמו. ובשניהם האדם חווה את החוויות בינו לבין עצמו.

הוא רק להוכיח לעצמו שלא משנה מה שהוא יעשה - לא יעזור שום דבר, והוא לא יצליח להחיות את עצמו.

האדם מודע לכך שהוא מחפש חיות דמיונית, כיוון שהיא בינו לבין עצמו בלבד. הוא מרגיש שהחלק היחיד בהתעסקות שלו עם עצמו שהוא ממשי ומציאותי הוא הפורקן של המתח, שסוף סוף הוא יכול להיות חופשי מהחיפוש המתמיד הזה. התחושה שנשארת לו בנפש מהמעשה הזה היא שהוא מחפש, וכאשר הוא מממש את החיפוש הוא רק פורק אותו¹.

זו המשמעות של הפסוק "כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ", "ותישחת הארץ". האדם לא רק מרגיש שהוא מנסה להחיות את עצמו, אלא הוא יודע מראש שלא יצא מזה כלום. האדם מרגיש כל כך רע עם המצב שלו, ולכן בעקבות המבול מתקצרים ימי חייו של האדם, "והיו ימיו מאה ועשרים שנה".

חז"ל אומרים (נדה מג. ורש"י שם) שה' הוריד את המבול בגלל עוון של פגם הברית, וכמו שכתוב: "כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ". כלומר במקום ליצור קשר ולהתחתן ולהוליד ילדים, אנשי דור המבול התייחסו ליצר כמטרד ורצו רק לפרוק אותו, בלי להקדיש תשומת לב לחיים הטמונים בו. כאשר האדם חי מתוך תפיסה שעיקר מה שהוא עושה עם כח ההולדה זה השחתה (זו המחשבה שלו וזו האווירה הכללית), הוא בעצם מרגיש שהוא היה יכול להבין אם ההורים שלו היו משחיתים את זרעם ולא מולידים אותו. התייחסות כזו גורמת לאדם לתפוס את עצם הקיום שלו כמקרה ואילו את ההתעסקות עם היצר כמציאות טבעית. התפיסה הזו גורמת לאדם ולעולם כולו להסתבך עם היצר בלי להצליח להיחלץ ממנו, ובלי יכולת לצייר מציאות מחוץ להתעסקות עם היצר.

במציאות כזו גם ה' לא רואה סיבה, כביכול, להמשיך 'לסחוב' עולם כזה. כאשר ה' מביא מבול על העולם, הוא כביכול מסכים עם האנשים שעצם הקיום הוא מקרי והאדם טובע בתוך מבול של תאוות שמציפות אותו. ממילא הקדוש ברוך הוא כביכול מצטער ומתחרט על החשק שהיה לו לברוא את העולם². כלומר כשם שהחטא הזה

ח. האדם מתרגל לחפש ריגושים מהירים ומידיים בעיקר על מנת לפרוק את הלחץ של החיפוש שהוא נתון בו.
ט. בראשית ו, יב.

י. התחושה הזו היא מעין התחושה שהייתה בעולם לקראת המבול, וכפי שאומרים חכמינו (והובא ברש"י על הסיפור של למך, בראשית ד) שנשותיו של למך לא רצו להוליד ילדים כיוון שהעולם בכל מקרה הולך לקראת אובדנו. בסוף למך הצליח לשכנע אותם להוליד ילדים בכל זאת. רק על ידי כך שאדם הראשון אמר להם שזהו רצונו של הקדוש ברוך הוא (אחד מילדיו של למך היא נעמה אשת נח, שהיא היחידה מורע קין ששרדה את המבול, ואפשר שהיא זו שנולדה לאחר העצה של אדם הראשון לנשות למך).

גורם לאדם להתאכזב ולהתייאש מהחיות שיש בעולם, כך הוא כביכול גורם גם לה' להתאכזב ולהתייאש מן העולם.^א

האר"י אומר שעל זה נאמר "אמחה את האדם אשר עשיתי", האר"י הדגיש שהכוונה לאדם "שנברא ע"י השי"ת עצמו", הוא רוצה לומר שהקב"ה בעצם ברא אדם והאדם הזה במקום להוליד עוד אדם הוא הוליד טיפות מחיות, כך יוצא שגם האדם עצמו בעצם באיזשהו מקום הוא כאילו מחוי. ובעצם כל המבול זה כאילו שכל העולם נהיה טיפה סרוחה אחת גדולה. כאילו בהתחלה הקב"ה חשב שיוצר פה עולם ופתאום הכל נהיה מים. הקב"ה כאילו מרגיש שהכל נמחה ולא נברא פה משהו מספיק טוב.

בכל התורה כתוב רק פעם אחת שה' היה עצוב, במבול: "וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ, וכל יצר מחשבות ליבו רק רע כל היום. וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ, ויתעצב אל ליבו". מכאן ניתן ללמוד שהעצבות מגיעה מהשקעה עצמית והתמסרות שאינם מניבים פירות. כשם שהאדם מטולטל בין הרצון לחוות חוויה שכל כולו נתון בה לבין התחושה שזו חוויה חולפת, ולא נשאר ממנה כלום, כך גם ה' כביכול. הקדוש ברוך הוא, כביכול, נע בין הרצון והתאוה לברוא את בני האדם - כפי שאמרו חכמינו "נתאוה הקדוש ברוך הוא להיות לו דירה בתחתונים" - לבין התחושה שהוא אינו רוצה עולם שהוא עצמו מואס בקיומו.

המציאות של האנושות ושל בני האדם בדור המבול, היא שהם לא מנסים להחיות את עצמם וכל פעם לתלות תקווה אלא הם מראש יודעים שלא יצא מזה כלום, ולכן הם משחיתים את זרעם על הארץ. בני האדם אומרים - נתאמץ, ואנו יודעים שלא יצא מזה כלום. לכן המציאות היא כבר מאוסה. האנושות כבר מאוסה בעיני עצמה.

♦ דור הפלגה - לעבוד קשה ולהסתדר לבד

האר"י אומר שהדור הבא כבר "לא היו באותו עוון", כנראה שהמבול גרם לריסון מסויים של החטא הזה, הם ראו שהם הוציאו את כוחם לריק והכל נמחה. אבל במקום לעשות תשובה ולהודות שהם לא בסדר אומר האר"י שהם מרדו בקב"ה וניסו להיות

יא. לעומת זאת, איסור הוצאת ז"ל היא ההיפך מהמבול, ועל ידה ה' אומר שכמו שהוא לא רוצה יותר להביא מבול ולמחות את העולם, כך הוא לא רוצה שבני האדם ימחו את מה שנולד מהם. כשם שה' רוצה ומשתוקק לברוא עולם בר קיימא, כך הוא רוצה שבני האדם יולידו מתוך תשוקה, ולא שמהשתוקקות ייולד להם דבר מחוי וחסר קיום.

בכל אחת מהמצוות האדם מרגיש שה' רוצה אותו ומתעניין בו, ועל כן הוא מצווה אותו להתנהג כך ולא כך. אבל המצווה שהאדם לא יתעסק עם עצמו מביעה את עצם הרצון של ה' באדם. שה' רוצה שהאדם יהיה כמוהו ויוכל גם הוא להוליד מתוך חשק. כשם שהאדם מצווה להוליד ילדים, כך הוא מצווה שלא להשחית את זרעו על מנת לחוש שהוא מעוניין בילדים ויש מי שמעוניין בו. ההורים שלו מעוניינים בו שכן הם הולידו אותו. והקדוש ברוך הוא מעוניין בו שכן הוא ברא אותו עם כח ההולדה וציווה אותו שלא להשחית אותו לשווא. וכך נטע בו את התחושה שהוא מעוניין בחיים שנולדים בעולם.

יציבים יחד עם החטא שלהם, כלומר במקום שהם ימחו הם כאילו רוצים להגיד 'אנחנו יכולים לבנות ולשקם את עצמינו'.

באופן פשוט אדם רוצה להיות מחובר למי שיש לו הרבה כח, א"כ הסיבה שאדם מורד בקב"ה היא בגלל שהוא מרגיש שלקב"ה אין כביכול מה 'למכור' לעולם ולא שווה ללכת עליו והרבה יותר סוחר ללכת על הדברים הממשיים הגשמיים².

כך היא הנחת העבודה של מי שחוטא בחטאות נעורים, הוא מרגיש שמה שהוא מוליד מתוך עצמו זה דבר מחוי ולא ממשי, הוא מתייחס מלייצר מעצמו, כך גם כשהוא לומד ומתפלל הוא מרגיש שלא נולד מזה שום דבר³ (שמונה נובעת העצבות שדיברנו עליה קודם). כך הוא מתחיל לחשוב שהקב"ה הוא דבר אוורירי, ואז הוא מתחיל לבנות לעצמו השקפה שהמציאות המגושמת הממשית היא חזקה באמת ורק עליה אפשר לסמוך⁴. מה שהם בנו מגדל באופן פשוט זה משום שהם חשבו שהדבר הכי חזק ועמיד שיכול להיות זה התגבשות כל האנושות ביחד⁵.

יותר מזה, דור הפלגה רוצים לעשות מגדל שראשו בשמים. כלומר, הם שואפים לכך שתהיה להם אחיזה במשהו של מעלה. הם רוצים לגעת באיזו חיות שגדולה מהם. אלא שהם לא חושבים להגיע לכך מתוך קבלת חיות מה' אלא מתוך השותפות של כולם יחד בעבודה קשה. התחושה היא שכולם יעבדו מאוד קשה, וכך בשפיץ של האנושות יהיה אחיזה במשהו עליון, בשמים.

יב. כמו שהיום רואים הרבה פעמים אנשים שפוחחים את הפה על הקב"ה בגסות כזאת, הם חושבים לעצמם שכמו שלהם לא בא ללכת על הקב"ה מן הסתם גם לאחרים קשה איתו ורק צריך שמישהו יגיד את זה, הם מרגישים שאף אחד לא חושב שהקב"ה יכול להיות תחליף אמיתי לממשות של הגשמיות.

יג. אדם כזה יכול להסתכל על צדיק ולא להבין ממה הוא מתלהב, הוא חושב שכדי להתלהב צריך דברים מגושמים גסים ולא ברור לו מה ההתלהבות מדברים רוחניים דקים. הדבר הזה גורם לעצבות באופן כללי, ואח"כ זה כבר לא טבעי לו לעבוד את ה' ולהרגיש שזה עושה אצלו משהו נפלא. לכן כתוב (פרק כט בתנאי ועוד) שמי שחטא בחטאות נעורים נסתם לו כל עבודת ה', וראה על כך עוד בגליון זה במדור "מעמיקים בחסידות".

יד. כמו שביארנו חז"ל (בראשית רבה לח. ו. מובא ברש"י יא. א) שאנשי דור הפלגה אמרו "אחת לאלף ותרנ"ו שנים הרקיע מתמוטט, כשם שעשה בימי המבול, בואו ונעשה לו סמוכות".

טו. חז"ל אומרים כי הכלי שמחזיק את הברכה הוא השלום, כלומר שכל האחדות היא אמורה להיות רק כלי שרת כדי שהקב"ה ישרה בתוכנו. אכן זו הפעם הראשונה בתורה שמדובר על אחדות ושלום. הם אמרו "הבה נבנה לנו עיר, ומגדל וראשו בשמים, ונעשה לנו שם פן נפוז על פני כל הארץ". בעצם, כשהם בונים את המגדל הם רוצים לשים את האחדות בשמים, שהאחדות תהיה מעל הכל. הם רוצים לעשות "לנו שם" במקום לעשות לו שם (אותיות שלום). כאשר חושבים שהאחדות היא במקום הקב"ה, היא נמצאת בשמים ולא הקב"ה בשמים, לכן הקב"ה באמת ירד למטה הקב"ה "הבה נרדה ונבנה שם שפתם", וכשהקב"ה למטה ממילא כך השפה מתבלבלת, אין שום תוכן ומשמעות אמיתיים לחיים, ממילא כל הקנה מידה מה עיקר ומה טפל מה טוב ומה רע וכו' מבלבל לגמרי.

כששמים את האחדות מעל הקשר לקב"ה בעצם זה שיא הפירוד, זה לקחת את הכלי שבו הקב"ה יכול לשרות, שזה האחדות והשלום (כדברי חז"ל בסוף עקיצין), ולהפוך אותו לאידיאל ולהגיד שהקדוש ברוך נמצא מתחת לזה.

דור הפלגה מנסים בעצם לייצר אלטרנטיבה לגן עדן. אך בפועל מה שהם עושים הוא עבודה קשה, שאמורה להביא בסוף לכך שיש טעם לחיים. המטרה של השותפות של כל האנושות בעבודה קשה היא כדי להרגיש שאנו לא עובדים סתם, אלא יש לכך תכלית טעם ומשמעות.^{טז}

♦ האנושות כיום

כל הדרושים הללו של האר"י מאוד רלוונטיים להיום. ככל שיש יותר מודעות עצמית כך יש יותר ריקון ויובש, וכך האדם יותר מרגיש שהוא מנסה להחיות את עצמו אך הקב"ה זרק אותו מגן עדן. לכן בסוף אין לאדם מה לעשות, הוא עושה משהו ולא יוצא מזה כלום. עד שלבסוף הוא אומר - אני עובד קשה וללא הרף כדי שבסוף אני אמצא איזה תכלית לחיים. בסוף יצא שמה שכל האנושות עושה הוא מגדל וראשו בשמים.

♦ התהליך של נער שמידרדר

משל נאה לכל השלבים הללו (חטא עץ הדעת, גירוש מגן עדן, מבול, פלגה) הוא נער שמידרדר: הוא גדל בגן עדן, נתנו לו חינוך טוב, יראת שמים, קדושה, טהרה הכל נחמד. אבל הוא רצה להטיל ספק, לשאול - "מי אמר"?!, "עץ הדעת", מי אמר שקדושה היא כזה דבר נחמד ואלקות היא כזה דבר נחמד ואז הוא אוכל מעץ הדעת ונהיית לו מודעות עצמית ונהיים לו ספקות ו"מי אמר" והוא מתחיל לשאול מיהו בעצם.

בשלב זה הקב"ה אומר - זהו, הוא לא יכול להישאר בפנים. הוא רוצה לקבל את החיות ממני, ואז להסתכל על זה מבחוץ - זה חטא עץ הדעת. הקב"ה אומר לו - אם אתה רוצה להסתכל מבחוץ ולא כמו שאני מחייה אותך אז הוצאת את עצמך החוצה. במקום להיות בתוך העסק, בתוך הקדושה, אתה מסתכל על זה כמו תיאטרון. זו ההתחלה של היציאה מהקדושה.

ניתן דוגמא שיכולה להיות להסתכלות מבחוץ: אותו נער מסתכל על אנשים שמתפללים ואומר - "הם בתוך זה, אבל אם יסתכלו מבחוץ ישימו לב שהם נשאבו לאיזה משהו. למה הם כזה נשאבים? למה הם כזה תמימים? מה שאומרים לך לעשות אתה עושה?" זה חטא עץ הדעת, שה' אומר לו משהו לעשות והוא לא עושה.

טז. כמובן שזה ליצנות אחת גדולה, המון אנשים שלכל אחד מהם אין שום תוקף עצמי, כל אחד לעצמו אם הוא לבד הוא מרגיש חסר משמעות לחלוטין. אף אחד לא יכול לתת לעצמו סיבה לחיות, ועושים מהם קבוצת תמיכה ביחד שכל אחד תומך בשני וגורם לשני לחשוב שהוא שווה משהו וזוהי הם נהיים מאושרים.

בכללות, הכוונה לבן אדם שנכנס לבית המדרש, רואה את כולם מתפללים בהתלהבות, ואומר - "בסדר, הם החליטו להיכנס לזה". עצם זה שהוא מסתכל מבחוץ מראה שהוא קשור לעץ הדעת. אז אומרים לו, וכן הוא אומר לעצמו (היינו הך בעצם) - 'אתה לא חלק מהעסק'.

לאחר מכן זו היציאה מהקדושה יותר, כאשר אותו נער אומר - אין דבר כזה קדושה. הקדושה היא לא כזה חזקה, והוא מנסה להחיות את עצמו. וכשהוא מנסה שיהיה לו חיות מעצמו - הוא נופל לפגם הברית, כי הוא מרגיש שאין פה כלום.

יש פה כמה שלבים: א. ראשית הוא לא יכול להתלהב מהקדושה, זה כבר לא מלהיב אותו, ואז הוא מתחיל להתלהב מעצמו. זה פגם הברית, שהוא מנסה שיהיה לו חיות מעצמו. בתחילה זה יכול להיות פגם הברית עדין - שהוא יחיה את עצמו בקדושה, הוא 'ישלוט' על זה. אך מתוך כך הוא נופל לפגם הברית ממש. ב. לאחר מכן המבול הוא שאותו נער יודע שלא יצא מהמאמץ שלו כלום והוא מתאמץ להוכיח שלא יצא מזה כלום. ג. לאחר מכן הוא מידרדר עוד יותר לבחינת דור הפלגה בו האר"י בעיקר מתעסק, כאשר הוא מנסה לבנות לעצמו את המשמעות לחיים מעצמו. במקום שה' וההורים שלו יבנו לו את המשמעות לחיים והם ייתנו לו את המשמעות לחיים - הוא מנסה לבנות בעצמו. אותו נער עובד קשה גם כדי שהוא יצליח לתת משמעות לכל מה שהוא עושה. שהוא ייצר לעצמו משמעות."

♦ יורדים לגלות מצרים

ואז זה לא עובד, זה מתפרק. וכל הנשמות הללו שנמצאות שם מתגלגלות ומצטרפות בגלות מצרים. בנפש, הכוונה שכעת האדם מרגיש שהוא בגלות.

הרגשה של גלות היא כבר חצי פתרון, כלומר - האדם מבין שבמקום להיות בלוע בתוך הקדושה, הוא בלוע בתוך הקליפה. ומהי הקליפה? במקום להרגיש שהוא הגיע לשמים הוא מרגיש שהוא הגיע למצרים הוא חי בתוך המצרים של עצמו. כאשר המצרים שלו הם "ערות הארץ" - הוא חי רק בתוך הנפילה שלו. בתוך העובדה שהוא מנסה לקבל חיות - ולא יוצא מכך שום דבר.

עד כאן הדרוש הראשון של האר"י לפסח. האר"י מסביר טוב כיצד הנשמות מגיעות לגלות מצרים. גלות מצרים היא בעצם שהאדם נהיה עצמאי, והוא מרגיש שהוא משועבד מכל הכיוונים.

יז. לכן יכול להיות שאם הוא היה ממשיך להיות ילד טוב הוא היה מקבל דירה - אבל בכל זאת הוא לא רוצה את זה. הוא מעדיף לעבוד קשה ולבנות לעצמו מגדל וראשו בשמים. מאשר לקבל דירה אך להיבלע בתוך הקדושה.

ננתח מבחינה הסטורית כיצד פרעה הכניס את הדעת של כל העולם לתוך הגלות הזאת וגרם לכך שלא תהיה לאף אחד בחירה במציאות. כיצד פרעה נהיה מלך? הוא לא היה איש כזה רדוד כמו היום, היו לו עוצמות אדירות שעל ידי התפיסת עולם שלו הוא הצליח לשלוט. מדובר בשרשרת דורות שלימה של מלכים שנקראים 'פרעה', שהצליחו לשעבד את כל העולם על ידי התפיסה הזאת שלהם. הם תפסו שבאמת הכל משועבד לאישיות שלהם."

תפיסת העולם המצרית מנוגדת במהותה למושג הרצון החופשי. העולם המצרי נתון בתוך מיצרי טבע קשוחים, ואפילו אלילי מצרים היו בעיני עובדיהם כפופים למערכת חוקים הכרחית (גם הכשפים אצלם היו סוג של 'מדע מדויק'). לפי המצרים, אין חופש וחרות בכלל, אין אפשרות לעולמו הפנימי של האדם לשנות את המציאות החיצונית הזורמת בסתמיות. 'אף עבד לא יצא ממצרים' (ראה רש"י שמות יח, ט. עפ"י המכילתא) כי במצרים אין מושג של חרות.

פרעה הפליג מאוד בגדולתו כמו שרואים בפסוקים, הוא אמר "לי יאורי ואני עשיתיני".¹ כלומר הוא מרגיש שכל העולם שלו ונברא בשבילו (היאור זה מקור הפרנסה של מצרים) ובסופו של דבר הוא מרגיש שהוא חשוב מצד עצמו, וקיים מצד עצמו, ובעצם הוא כאילו עשה את עצמו.

זה שגם פרעה בעצמו הוא נברא, ומישהו ברא אותו - זה לא משנה, כי הרי אין לבורא שום ממשות בכלל חוץ מעצם העובדה שהוא יצר אותו, בסופו של דבר מי שבאמת קיים כאן זה פרעה ולא הבורא.²

יח. במדרש רבה (מקצ. צ. ב) "אמר ר"ל שתי פרשיות הכתיב לנו משה בתורה ואנו למדים מפרשת פרעה הרשע כתוב אחד אומר והיית רק למעלה יכול כמוני אתמהא ת"ל רק גדולתי למעלה מגדולתכם ואנו למדים אותה מפרעה הרשע אתה תהיה יכול כמוני ת"ל רק גדולתי למעלה מגדולתך והדין (ויקרא טו) דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני ה' אלהיכם קדושתו למעלה מקדושתכם ואנו למדים אותה מפרעה הרשע אני פרעה יכול כמוני ת"ל אני פרעה גדולתי למעלה מגדולתך ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר מן אני של בשר ודם את למד אני של הקב"ה מה אני של בשר ודם על ידי שאמר פרעה הרשע ליוסף אני פרעה היה לו כל הכבוד הזה לכשיבא אני של הקדוש ברוך הוא (ישעיהו מו) אני עשיתי ואני אשא עאכ"ו". כאשר פרעה אומר 'אני פרעה' הוא מתכוון לומר אני היחיד שקיים באמת, וכל מצרים כאילו בלועה בתוכי, ועל כן אני יכול להחליט את מי אני רוצה להחשיב, ואני יכול לקחת אפילו עבד ולשים אותו משנה למלך, ואף אחד במצרים לא יוכל לעשות אחרת ממה שיאמר יוסף. יט. פרעה היה הרבה יותר מאחשוורוש, אי אפשר בכלל להשוות ביניהם. אחשוורוש מופיע לנו פעם אחת בשנה, אך על פרעה אנחנו קוראים כל יום. אחשוורוש לא היה נחשב אפילו מול נבוכדנאצר, וכמו שהגמרא אומרת שהוא היה רק שומר סוסים שלו, וכפי שהארנו בכ"מ הסוסים הם סמל לתאוות, אחשוורוש בעצם היה שומר התאוות של נבוכדנאצר, הוא זה שבעצם ידע איך להתעסק עם התאוות, מבחינת נבוכדנאצר התאוות לא היו משהו שתופס מקום, הוא ראה בחזון שלו את כל ההיסטוריה של כל העולם, הוא היה כמו נביא. אך פרעה לא היה כמו נביא אלא הוא היה כבר ממש כמו אלוהים.

כ. באחד ממפרשי הזהר (רמ"ק?) מוסבר שהעבודה זרה של מצרים נקראית תועבה משום, שהם עבדו את זה שלהגיד שיש אמונה יותר גדולה מהם זה עצמו תועבה.

חז"ל (מ"ק יח.) מתארים את פרעה בתיאור מאוד מוזר: "פרעה שהיה בימי משה, הוא אמה, וזקנו אמה, ופרמשתקו (אמתו, רש"י) אמה וזרת". חז"ל בעצם לקחו את כל תפיסת העולם של פרעה ועשו ממנה קריקטורה, באו לצייר את התמונה המעוותת שלו. הם כאילו אומרים לו "אנחנו מבינים איך אתה נראה, כך אתה נראה". הוא היה אדם נמוך שמה שהוא יכול לראות זה רק את המציאות ושום דבר מעבר לזה, כאילו מבחינתו יש את הקב"ה שמוליד את המציאות, והחלק המוליד שלו יותר גדול ממנו, המציאות שהוא בורא יותר גדולה ממנו, היצירה יותר גדולה מהיוצר. זה לא שחז"ל עיוותו את תפיסת העולם שלו, הם תיארו אותה בדיוק כפי שהיא, הם רק נתנו לנו משל גשמי כדי שנוכל לקלוט כמה תפיסת העולם שלו היא מגוחכת.

הוא אמר "מי הוי" אשר אשמע בקולו", הוא אומר: אני לא יכול לעבוד מישהו אחר שהוא לא אני, אתה רוצה לומר לי שאתה מאמין במשהו? ממה נפשך, אם אתה אם אתה יודע במה אתה מאמין - זאת אומרת שאתה כולל אותו בתוך הראש שלך, הוא חלק מהאישיות שלך²; ואם אתה לא יודע במה אתה מאמין - אז אתה בעצם לא מאמין בכלום. לכן פרעה היה כ"כ חזק, הוא "הכחיש פמליא של מעלה" וכלל את הכל בתוכו.

יש לפרעה קושיא על כל האמונה, הוא יודע להקשות אותה כ"כ חזק עד שהוא מכניס את כל ה"דעת את ה" בתוך עצמו. כך יש בעולם הזה כבידות בסיסית מאוד חזקה, שאנחנו מרגישים שאנחנו כאילו קבורים בתוך העולם. פרעה תפס שכל דבר שמתרחש בעולם הוא במובן מסויים בעצם קורה בתוכי, בתוך המודעות שלי, הכל זה איך שאני תופס את העולם, ואין שום אפשרות לצאת מעצמי. "לי יאורי ואני עשיתיני", גם כל האור והחיות שיש בעולם הם בסוף חלק ממני, הכל מובנה וטבוע בטבע ואין שום דרך לצאת מזה.

כך כל העולם נהיה כמו נער שנפל ב'חטאות נעורים', ואחרי שהוא כבר כאילו שבע והתבגר הוא מתחיל להרגיש שהחיים כבר מתגלגלים בלי שום משמעות, אך עדיין יש לו את הנקודה הזאת שהוא מרגיש שיכול להיות אחרת ואפשר לצאת מזה. עד שהגיע פרעה וכבש את המציאות תחתיו ואמר 'זה המציאות וזהו', הוא לקח את כל הכישופים בעולם ואפילו את היהדות הוא הכניס לתוך המציאות הקפואה הזאת

כא. האר"י כותב שקליפת מצרים יושבת באחוריים של הדעת העליון. חכמה ובינה זה איך שהקב"ה מסתכל מלמעלה על המציאות (הסתכלות מבחוץ ללא שום יחס, היולי לגמרי), וזה מבחינת פרעה כלום ואין לו שום יכולת להגיע לזה. הוא יכול רק להיאחז בדעת. דעת זה איך שאנחנו מסתכלים מתוך המציאות, שאני מודע אליה, שאני חושב עליה וזה נוגע לי. שיש יחס ביני לבין המציאות [דוגמא יפה לזה ניתן לראות בספר 'צירה' שיש ג' אותיות אמ"ש שהם מימדים עומק רוחב וגובה (שכנגד כתר חכמה ובינה) שאין בהם שום נקודה אמצעית, אבל אח"כ יש שישה צדדים (שכנגד הדעת, מפתח דכילי שית) שיש בהם נקודה אמצעית].

ואמר 'זה מה שיש, אין משהו אחר מעבר לזה', כך הוא הקפיא את העולם וקבר את כל הדעת בתוך המציאות.

אמנם עם ישראל עדיין "היו מצויינים שם" הם לא היו קשורים לכל הדבר הזה, אך הם עדיין היו משועבדים לפרעה, מין יאוש כזה שאמנם יש בתוכי כוחות טובים אבל הם בלועים וכלואים בתוך המציאות המרה הזאת מבלי יכולת להתממש ואין מה לעשות, זה החיים וזו המציאות.

מציאות זו, שתופסת שהכל תחת שליטתה והכל חלק ממנה וטבוע בתוכה, הרי היא סגורה ומסוגרת בתוך עצמה כך שגם אם יגיע אור אלוקי הוא לא יוכל לשבור אותה, שהרי גם את אותו אור היא תתפוס כאילו הוא עוד איזה משהו מהחיים העלובים שלה. הדבר דומה לאדם שיש לו הרבה ישות, שגם אם הוא יזדכך ויהיה לו איזה גילוי אלוקות והוא יוכל לעשות מופתים, בסוף הוא יבלע את כל זה לתוכו, הוא יחשוב שזה חלק מהכוחות הטבועים בו והוא בעלים עליו.²²

לכל יהודי יש קושיא אחת גדולה על כל האמונה, שפרעה הוא ההתגלמות של הקושיא הזאת. כתוצאה מכך שיש לנו את הקושיא הזאת אנחנו נהיים כפופים לגמרי לפרעה מלך מצריים, כפופים לגויים. אנחנו לא יודעים איך להשתחרר מתסבוכת של הדעת הזאת ובגלל זה אנחנו משועבדים לפרעה במצריים.

לכן כשיהודי בא להתפלל בבוקר הוא צריך קודם להגיד קריאת שמע ולצאת ממצרים לפני שהוא מתחיל להתפלל²³. לפני שהאדם בא להתפלל הוא קודם כל חושב באופן פשוט שיש עולם שלם ובתוך חלק מהעולם השלם הזה יש גם את הקב"ה, ואז יוצא שהקב"ה הוא חלק מהמציאות, וכדי להתפלל צריך להתגבר על זה, צריך לצאת מזה. איך בדיוק יוצאים מזה? בע"V נראה על כך בשבועות הבאים...

כב. כמו שהרבה פעמים רואים אצל בעלי תשובה. הם הגיעו לאיזה נקודה עמוקה. היה להם איזה אור גדול, והדבר הזה בעצמו נהפך להם לרועץ. שהם חושבים שהם כבר יודעים את האמת ולכן הם לא עושים תשובה על תשובתם. זה גם קשה להם להתקדם יותר. כי זה מצריך אותם לומר שמה שהם הגיעו אליו לפני כן זה סתם.
כג. מבואר בריבוי מקומות בחסידות, ראה לדוגמא פרק מז בתניא. ולשון אדה"ז בתורה אור לפרשת זכור (פד. ב) "בכל דור ודור ובכל יום ויום חייב אדם לראות א"ע כאלו יצא ממצרים. ולכן מזכירין יציאת מצרים בכל יום בוקר וערב. שבחי יציאת מצרים הוא בכל נפש מישראל בכל יום".

להקדים גשמיזות לרוחניות

ב'חתונה הגדולה' דז'לובין, חתונת הנכדים של ר' לוי יצחק מברדיצ'וב ז"ל ושל אדמו"ר הזקן בעל ה'תניא' ז"ל היו גם שני הסבים הצדיקים בכבודם ובעצמם.

בשעת סעודת הנישואין שבה אדמו"ר הזקן 'לחיים' למחותנו הצדיק מברדיצ'וב:

- לחיים, מחותן! השי"ת יעזור לנו בגשמיזות וברוחניות.

שאלו הצדיק מברדיצ'וב:

- הא כיצד, מחותן? גשמיזות קודמת לרוחניות?!

השיב אדמו"ר הזקן:

- כך מצינו אצל יעקב אבינו עליו השלום, בפרשת 'ויצא': "ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש... והיה ה' לי לאלקים". הרי שהקדים גשמיזות לרוחניות.

שאל שוב הצדיק מברדיצ'וב:

- כלום יש לדמות הגשמיזות של יעקב לזו שלנו?!

השיב אדמו"ר הזקן:

- וכלום יש לדמות הרוחניות שלנו לזו של יעקב אבינו?!

שני דיונים מתקיימים בין אדמו"ר הזקן לר' לוי יצחק: האם יש להקדים את הגשמיות לרוחניות? והאם ניתן ללמוד מהקדמתו של יעקב גם אלינו?

בתחילה, לשמע טענת ר' לוי יצחק שאין להקדים את הגשמיות אל הרוחניות, עונה לו אדמו"ר הזקן שהרוחניות, עבודת ה', חייבת להתבסס על הגשמיות. ראשית כל יש להבין שה' בחר בגופים של ישראל^א, בהם הם מקיימים את המצוות. בניגוד לגוי, שמעשי המצוות שלו, כנענוע לולב והנחת תפילין, אינם מעלים ואינם מורידים; מעשי היהודי ועבודתו חשובים ומשמעותיים. הבנה זו היא הבסיס לכל עבודת ה'.

אך החידוש הגדול יותר מגיע בשלב השני. ר' לוי יצחק טוען שאמנם יש לבסס את עבודת ה' על הגשמיות, אך זהו רק אצל אנשים כמו יעקב אבינו, שהגשמיות שלהם באמת מובילה לרוחניות. אבל אצלנו, שגשמיותנו לא תוביל לרוחניות, אלא להפך - עלינו להקדים את הרוחניות.

על כך עונה אדמו"ר הזקן שהרוחניות כשלעצמה איננה עיקר העניין, 'כלום יש לדמות הרוחניות שלנו לזו של יעקב אבינו?!'. אם אנו מחפשים התלהבות, או מדריגות והשגות, עלינו לדעת מראש - לעולם לא נגיע להשגותיו של יעקב אבינו. אבל אנו לא מחפשים רוחניות בלבד, אנו מחפשים עבודה של נשמה כפי שהיא מתלבשת בתוך הגוף, בתוך הגשמיות. מהתלבשות הנשמה בתוך הגוף נוצרת הבחירה, והעבודה של האדם בכוחו. עבודה זו היא המבוקשת, ולכן בכל מצב עלינו להקדים את הגוף, ולהכניס את הרוחניות, והנשמה אל תוך הגוף, לתוך הבחירה והעבודה בעולם הזה.

לכן אין לנו צורך להשוות את הרוחניות שלנו לשל יעקב אבינו. הוא תמיד יהיה הרבה יותר גבוה ממנו, אבל העיקר זה הבחירה, החיבור של הנשמה עם הגשמיות, ועם הגוף. ולכן יש להקדים את הגשמיות לרוחניות.

ניתן לתת משל על ההשוואה בין הרוחניות וההשגות של יעקב לאלה שלנו, מהיחס של אמא ל'יצירות' של הילד שלה. כאשר הילד מגיע מהגן ומציג בפני אמא שלו ציור שהוא צייר, למרות שבעיניים פשוטות הוא נראה קשקוש, בעיניה הוא נראה יצירת פאר. היא מתלהבת מה'יצירות' של הילד, ומתרגשת באמת ובתמים מהציור. אבל אם הילד יראה לה את הציור שציירה הגננת, גם אם היא מוכשרת מאוד - הוא יראה בעיניה בסך הכל קשקוש.

א. תניא מט.

מצד האמת, אם נשווה בין ה'ציור' של הילד לזה של הגננת, ברור לנו לאיזה ציור יש יותר 'מעלות'. אבל האמא לא מחפשת את המעלות של הציור, אלא את ההשקעה, היצירה והבחירה של הילד שלה.

כך, אם נשווה בין מעלותיו והשגותיו של יעקב לאלה שלנו, ברור שמעלותינו כאין וכאפס לעומת מעלותיו. אבל ה' מחפש את הבחירה, היצירה והעשייה שלנו.

לכן יש להקדים תמיד את הגשמיות, את החיבור של הנשמה עם הגוף, לפני שאנו מדברים על מעלות ומדרגות רוחניות.

למה להנות לבד?

המאמר השפיע עליך לטובה? התפילה שלך נראית אחרת בזכותו?
הצטרף כנציג להפצת עלון ממעמקים, ובכל שבוע שליח יגיע
עד אליך עם חוברות מלאות חידושים מתורת הרב

להצטרפות: 058-6305341 - מאיר

הכנסת ספר תורה לקבר יוסף

לאחרונה התקיימה הכנסת ספר תורה לקבר יוסף הצדיק (בנתיים הביאו אותו למקומו הזמני בישיבת עוד יוסף חי), השבוע במקום השור"ת הקבוע אנו מגישים לפניכם את השיחה של הרב לפני ההכנסה.

♦ כתיבת ספר תורה בז' באדר

כתוב^א שמשה רבנו סיים לכתוב את ספר התורה בז' אדר, עקרונית היה אמור לסיים בז' אדר אך כיוון שזה היה בשבת^ב הוא סיים לכתוב לפני. אנחנו זכינו לסיים את הספר תורה שלנו בז' אדר, ועכשיו יש לנו הכנסת ספר תורה.

אצלנו זה שמחה כפולה: גם הכנסת ספר תורה, וגם התחלת חזרה לקבר יוסף. גם בעבר היה אירוע של הכנסת ספר תורה לקבר יוסף, אלא שעכשיו אנו רוצים לעסוק בזה בצורה יותר מיושבת. אני אסביר מה הכוונה יותר מיושבת. שמעתי שיש כאלה שיש להם קושיות על כך, אז נסביר את העניין:

א. תוס' מנחות ל. ד"ה מכאן, נתבאר באריכות בשיחת ש"פ פקודי, ו' אדר שני תש"ל.
ב. זוהר חלק ב' פח, סוף עמוד ב. קנו, א. טור או"ח סרצ"ב (בשם ר' שר שלום גאון). שו"ע אדה"ז שם ס"ה. ועוד.

♦ כניסות לקבר יוסף

היה זמן ארוך שלא התעסקנו עם הכניסות לקבר יוסף. למרות שזה היה המקום של הישיבה ולא ויתרנו אף פעם על המקום הזה. שתי סיבות גרמו לכך שלא התעסקנו בכניסות לקבר יוסף.

סיבה אחת - הכי חשובה, שברגע שהם חשבו שזו נקודת תורפה אצלנו להיכנס לקבר יוסף, אז על ידי הכניסות הם רצו שיהיה אפשר לשחד אותנו וכך אנחנו לא נצא למאבקים. תתנהגו יפה, תקבלו כניסה לקבר יוסף. לא תתנהגו יפה לא תקבלו. הדבר הזה גרם לכך שלא רצינו להתעסק עם זה בכלל למרות שכל הזמן המשכנו לטעון שזה שלנו.

דבר שני, שהוא פחות עיקרי, אבל הוא גם היה - לא רצינו להתעסק עם זה, כי היו כאלה שהתנהלו בצורה שהם מודים מאוד חזק בכך שאנחנו תלויים בערבים, ורוצים שיהיה תלוי בערבים. וזה הרגיל את האנשים שהערבים הם השולטים ואנחנו מתאמים איתם. זה היה להרגיל את הציבור לחיות תחת המרות של הערבים.

היום ב"ה שני הדברים הללו לא קיימים. אנחנו לא משתתפים בצורה כזו שאם יגידו לנו תתנהגו יפה ניתן לכם, אלא מסתדר לנו איך שהם מתנהגים, ומסתדר להם איך שאנחנו מתנהלים איתם באופן כללי.

וגם המגמה שלהם באופן כללי היא לא לרצות שהערבים ישלטו וכולם יתכופפו אליהם, אלא המגמה שלהם הפוכה.

וכיוון שהיום זה כך, אז אנחנו נהנים להצטרף לעניין, ורוצים שיהיה לנו מעורבות בעניין.

♦ להיכנס עם ספר תורה

הכנסת ספר תורה זו כניסה טובה. הכניסה הטובה הזו היא, שיש קשר מאוד עמוק בין התורה למקום הזה. בשכם כרתו ברית על התורה, 'ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת'. ברית על קיום התורה והמצוות היא דווקא בשכם.

♦ יוסף מאחד את כל השבטים

יש משהו מאד יפה בקשר בין הפרשה שלנו, פרשת תצוה, לבין שכם, קבר יוסף ומעמד הברכה והקללה.

קודם כל מה פירוש המילה שכם? כתף. אפשר לראות שכך גם נראית שכם - הר גריזים והר עיבל מהצדדים, כתף אחד מצד צפון - הר עיבל, וכתף מצד דרום - הר גריזים. וביניהם קבר יוסף.

כאשר היה את מעמד הברכה והקללה, כיצד עמדו עם ישראל? שישה שבטים על הר גריזים ושישה שבטים על (או מול) הר עיבל. וכאמור, אלו כתפיים.

ולמה זה דומה בפרשה? בכתפיים של הכהן הגדול יש "שישה משמותם על האבן האחת, ואת שמות השישה הנותרים על האבן השנית".

אם כן הר גריזים והר עיבל נראות כמו כתפיים, שזה הפירוש של המילה שכם, וגם שם שמים 'שישה משמותם ושישה משמותם'.

מה עוד יפה? שחורטים עליהם את שמות בני ישראל, על אבני השוהם. מהם אבני שוהם? השוהם היא האבן של יוסף הצדיק בחושן. אם כן, יוצא שאבן השוהם היא האבן שמקבצת את כולם.

איפה רואים שיוסף הצדיק מקבץ את כולם? בחלומות שלו. 'והנה קמה אלומתי וגם נצבה, והנה תסובינה אלומתיכם, ותשתחוינה לאלומתי'.

אם כן, יוסף עומד באמצע, במעמד של הר גריזים והר עיבל.

מי באמת עמד שם באמצע? לוי. אז יש לנו שם גם את ארון הברית, יחד עם שבט לוי, וגם את יוסף שהוא שומר הברית.

אם כן יש לי את יוסף שהוא 'קם', 'קמה אלומתי', וכל עם ישראל מסביבו. כולם מסביב משתחווים לו. מה הכוונה? שהם ניזונים ממנו. כמו שקורה אחר כך, שהם זקוקים לו ותלויים בו. במה הם תלויים בו? שהוא יאסוף אותם. כדי שהם יאספו למקום אחד הוא קם, וכך כולם מתחברים למקום אחד.

מעמיקים יחד

יש לכם שאלה על הכתוב במאמר? רוצים לשתף בחידוש הקשור אליו?
פורום "מעמקים" לעובדי השם - המקום להרחיב ולדון בשיעורי הרב

להצטרפות שלחו מייל ל shiurimshapira@gmail.com

♦ תורה שמחוברת למציאות

אבל כדי שכולם יתכנסו למקום אחד צריך שיהיה שם תורה.

אצל יוסף הצדיק יש את מה שהוא כמו תפילה. אבל התפילה בעצם באה להגיד שהעיקר הוא עצם ההתקשרות לצדיק, והעיקר אצל הצדיק זה התורה. זה שיש תורה במובן שהיא נקשרת אצלנו חזק, זה הברית. אנחנו רוצים שהתורה תהיה קשורה לחיים שלנו. כל עוד לא מגיעים לארץ - התורה מרחפת מעל המציאות. וכאשר מגיעים לארץ, רוצים שהתורה תתקבע בתוך המציאות שלנו. 'חיי עולם נטע בתוכנו'. זה הכוונה שהתורה מתקבעת בתוך הארץ.

ואת זה עושים בשכם. בשכם התורה הופכת להיות כריתת ברית. מה זה ברית? ערבות הדדית. שאם מישהו הוא לא בסדר, כולם אומרים לו שבגללו כולם סובלים. נסביר את זה דרך קושיא.

על מעמד הברכה והקללה יש קושיא: למה בתורה כתוב את ה'ארור' ולא את ה'ברוך'? התשובה היא שזה שאני יכול להגיד לך את ה'ברוך' זה לא חזק, וזה שאני יכול להגיד לך את ה'ארור' - זה אומר שהחיבור בינינו חזק. חיבור שלא ניתן. זה נקרא ערבות. חברות זה חיבור כשהעסק נעים ביחד. וערבות, זה שגם אם העסק לא יהיה נעים, וכבר לא נהיה חברים - עדיין המחויבות תישאר. זה נקרא ערבות, שזה מחובר חזק לגמרי ביחד.

והחיבור החזק הוא גם החיבור של התורה לחיים. שאנחנו מצליחים לקחת את התורה, שהיא מאוד שמימית, ולקבע אותה בתוך המציאות. ולקבע אותה בתוך המציאות, זה לבוא ולהגיד שכולם אחראים על כך שאם מישהו לא בסדר, אז כולם יגידו לו: 'אתה יודע, בגללך גם לנו יורדת הנוכחות האלקית'.

אנחנו רוצים להגיד את זה טוב, שהקדושה תתקבע בתוך המציאות חזק.

♦ קבר יוסף והפרוגרס

נגיד את אותו עיקרון בעוד אופן: אם שמים לב על השנים שלא היינו בקבר יוסף, שאין לימוד תורה בקבר יוסף, אלו בדיוק השנים בהם, כפי שזה מכונה היום, ה'פרוגרס' השתלט. מאז התחיל כל העניינים של פגם הברית בצורה מטורפת לגמרי בעולם, כל העולם נהיה משוגע לגמרי, כל התאוות השתוללו בלי ריסון. כל זה מאז שאנחנו לא נמצאים בקבר יוסף. עכשיו שאנו מתחילים לחזור לקבר יוסף זה מתחיל להירגע, גם אצל היהודים וגם אצל הגויים, יש כבר תנועה הפוכה.

אז לחזור לקבר יוסף זה בעצם לקבע את התורה לתוך החיים שלנו ושל כל עם ישראל. לקבע את התורה והקדושה לתוך המציאות.

עיקר הקדושה לפי זה, זה לא רק לבוא ולהתפלל ולהחזיק בצדיק בצורה כזו שאני לא אפול. אלא עיקר הקדושה זה לקחת את התורה ולקבע אותה לתוך המציאות, כמו הצדיק, ואז כל המציאות סובבת סביב זה.

שבע"ה נצליח לקבע את עצמנו בתוך בית המדרש של 'עוד יוסף חי'.

נוכל ללמוד שם בצהלה וברינה, בקדושה ובטהרה, וממילא זה ישפיע על כל עם ישראל להתחבר לעניינים של קדושה. ומתוך זה גם להשפיע על כל העולם כולו להיות מתוקן יותר בעניינים הללו.

כתוב על פגם הברית שנקרא 'משחית' ו'רע' - זה פגם הברית. כתוב שלעתיד לבוא: "לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי". מתי "לא ירעו ולא ישחיתו? כי מלאה הארץ דעה את ה'". כלומר, יהיה הרבה שכל, הרבה דעת ותורה, והיא תתקבע בתוך המציאות - אז "לא ירעו ולא ישחיתו", לא יהיה פגם הברית, אלא דעת את ה'.

ג. ישעיהו יא, ט.

ד. שם.

זה לא רק סימפטום יש כאן שורש

מלגות
מיוחדות
לאנשי
טיפול

מטפלים? עובדים סוציאליים? יועצים?

נמאס לכם לעבוד בשיטות חלקיות?

אתם רוצים לפתור למטופל את הבעיה מהשורש

חדש ב'תורת הנפש' - מכללה לפסיכולוגיה יהודית
השתלמות מטפלים ייעודית

לפרטים נוספים
02 - 5662323

עם הרב
אפרים ארזבג

תורת
הנפש
בדרך הבעל שם טוב

עלון מעמקים ישירות למייל

ניתן לקבל את העלון ישירות למייל להדפסה

לקבלת העלון פנה למייל shiurimshapira@gmail.com

זה השער

ספר 'זה השער' נכתב כביאור לחלק השני של ספר ליקוטי אמרים - שער היחוד והאמונה של אדמו"ר הזקן.

בחלק זה של ספר התניא, אדמו"ר הזקן מניח את היסוד לכל עבודת ה' - האמונה הטהורה באחדות ה'.

ספר 'זה השער' מסביר את היסודות החשובים שמניח אדמו"ר הזקן בשפה השווה לכל נפש.

על ידי הלימוד בספר, האמונה בה' נהיית בהירה יותר, עד שגם אנשים כערכנו יכולים לחוש את הקב"ה בכל חלקי המציאות.

ספר חדש

לרכישה - עתי 0585277247

ניתן להזמין ישירות באתר ישיבת עוד יוסף חי - בכתובת

WWW.ODYOSEFCHAI.CO.IL

